Dokters voor Rojava!

Het Koerdisch Instituut en Ateliers du Soleil zullen in het najaar samen drie dokters of verpleegkundigen uitsturen naar Rojava, de Koerdische regio's in het noorden van Syrië. De Koerdische organisaties besturen momenteel drie kantons op autonome wijze en trachten dit kostbare democratisch project te beschermen tegen de dreiging van de Islamitische Staat.

Er zijn reeds verschillende lokale Koerdische en internationale ngo's (waaronder Artsen Zonder Grenzen, Handicap International en Medico International) aanwezig in de regio die trachten de gezondheidszorg te waarborgen.

De delegatie zal zich voornamelijk bezig houden met het opleiden van lokale hulpverleners, zodat deze EHBO en basisgezondheidszorg kunnen toedienen.

Wij lanceren via deze weg een oproep naar geïnteresseerde deelnemers.

Het project zal twee maanden duren, de start is voorzien voor oktober.

Profiel:
» Arts, verpleegkundige, specialist of medisch personeel
» Didactische vaardigheden
» Eerdere ervaring in conflictgebieden strekt tot aanbeveling
» Integer
» Sterk in je schoenen staan en kunnen werken/leven met beperkte middelen
» Flexibel en stressbestendig

Het verblijf duurt twee maanden in één van de kantons in Rojava (Kobanê, Cizîrê (provincie Hasaka) of Afrîn (ten noorden van Aleppo). Vervoers- en verblijfkosten worden vergoed door het project. Ter plekke wordt de delegatie begeleid en omkadert door Heyva Sor, de Koerdische Rode Halve Maan.De deelnemers zullen op voorhand, in de maand september, worden omkaderd door het Koerdisch Instituut, Ateliers du Soleil en de vertegenwoordigers van de Koerdische Rode Halve Maan in Brussel. Er zal van de delegatie ook verwacht worden dat ze geregeld verslag uitbrengen van hun verblijf om hun publiek in België te sensibiliseren rondom de situatie in Rojava (via Facebook, blog, artikels, …). Als u interesse heeft gelieve uw C.V. met uitgebreide motivatiebrief te verzenden naar koerdisch.instituut@skynet.be, met vermelding 'Dokters voor Rojava'.
Ook voor meer informatie rondom dit project kan u terecht op bovenstaand emailadres of op 02/230.34.02.

afgiftekantoor 1210 Sint-Joost-Ten-Node

bpost
PB-PP | B-308687
BELGIE(N) - BELGIQUE

DE KOERDEN

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET KOERDISCH INSTITUUT | JAARGANG 15 | N°85 | SEPTEMBER-OKTOBER 2015

Erdoğan wil met oorlog de macht veroveren

Een 'Kristalnacht 2015' in Turkije

In de bergen met de PKK

Kobanê, Shengal en Cîzîr

Derwich M. Ferho, voorzitter Koerdisch Instituut

Op 3 augustus 2014 richtte de Islamitische Staat (IS) een bloedbad aan in Shengal. Vandaag zijn nog steeds meer dan 5000 meisjes en vrouwen in handen van deze terreurorganisatie die hen als seksslavinnen behandeld. Meer dan 400.000 Yezidi's zijn op de vlucht. Ze trokken naar de Koerdische regio's in het noorden van Irak (Bashûr), in het zuidoosten van Turkije (Bakur) en naar Rojava (het noorden van Syrië).

Vervolgens richtte IS zich in september 2014 op Kobanê in Rojava. De stad en de omliggende dorpen werden tot puin herleid. Kost wat kost wou IS de stad veroveren om aan de grens te kunnen met Turkije. De Turkse staat wil verhinderen dat de Koerden in Syrië een autonomiestatuut krijgen, zoals in Irak. Dat IS gesteund werd door de Turkse staat, valt niet te betwisten. IS kreeg er tot voor kort vrije doorgang.

Bij de verkiezingen van 7 juni verloor de AKP haar absolute meerderheid, terwijl de HDP met een score van 13,9 % als grote winnaar uit de bus kwam. Vanaf het moment dat de uitslagen bekend raakten, begon Erdoğan de HDP aan te vallen, met valse beschuldigingen, massale arrestaties en agressiviteit.

Op 20 juli werd een zelfmoordaanslag gepleegd in Pirsus (Suruç) tegen een groep studenten, vredesactivisten en vrijwilligers, die op weg waren naar Kobanê om de stad te helpen herbouwen. 33 onschuldige jongeren, die schoolgerief en hulpgoederen naar Kobanê zouden brengen, werden vermoord.

De AKP wijzigde uiteindelijk haar beleid tegenover IS na een overeenkomst met Amerika over het gebruik van een Turkse luchtmachtbasis. De AKP-regering liet enkele basissen van IS in Syrië bombarderen en een aantal IS-leden werden aangehouden in Turkije. Turkije zette echter veel meer militaire middelen in tegen de Koerdische vrijheidsbeweging, waarmee de AKP zogezegd een vredesakkoord onderhandelde. Op een week tijd werd er meer dan 300 ton bommen neergegooid in de bergen waar de PKK zich bevindt. In Turkije zelf werden duizenden aanhangers van de Democratische Partij van de Volkeren (HDP) aangehouden en op een week tijd werden meer dan 300 lokalen van deze partij aangevallen en verwoest. Honderden mensen werden vermoord.

Koerdische steden werden omsingeld. Amed (Diyarbakir), Igdir (Agirî), Colemerg, Nusaybin, … en Cîzîr, waar de militairen zeer hard optraden tegen de bevolking. Op één week tijd werden er in Cîzîr meer dan 20 burgers neergeschoten door sluipschutters van het Turkse leger, waaronder bejaarden, kinderen en een baby. De stad van meer dan 100.000 inwoners wordt sinds 4 september volledig afgesloten van de buitenwereld. De humanitaire situatie, zonder elektriciteit of voldoende eten en drinken, is er onrustwekkend. Na internationale kritiek werd het uitgangsverbod in Cizîr kortstondig opgeheven op 13 september. Het gaf de inwoners net genoeg tijd om de doden te begraven, alvorens het beleg opnieuw begon.

Ondertussen hebben de VS en de EU de Turkse overheden gevraagd de weg van de dialoog opnieuw te openen. De PKK heeft laten weten dat ze bereid zijn terug te keren naar de onderhandelingstafel. Maar Erdoğan wil nog steeds de sultan van Turkije worden. Daarom stuurt hij aan op oorlog. Of hij hierin zal slagen, is nog de vraag. Want het Koerdische nationale bewustzijn is groter dan ooit. De Koerden eisen democratie en respect voor mensenrechten, onderwijs in eigen taal, … kortom democratisch zelfbestuur!

De machiavellistische politiek van president Erdoğan

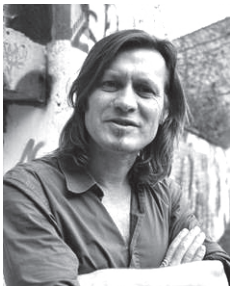

Ludo De Brabander

De aanslag in het Turkse Suruç, die 33 Turkse en Koerdische jonge linkse activisten de dood injaagde en tientallen anderen verwondde, heeft het conflict in de regio en de strijd tegen de Islamitische Staat een nieuwe fase ingestuwd.

Turkije reageerde op de terreurdaad in Suruç, die ondanks veel onduidelijkheden aan de Islamitische Staat (IS) wordt toegeschreven, door aan te kondigen dat het IS voortaan militair zou bestrijden. Dit betekende een ommekeer in de houding van Ankara. Maandenlang regende het immers beschuldigingen en waren er ook indicaties dat de AKP-regering militaire en financiële steun verleende aan gewelddadige jihadistische groeperingen in Syrië, met inbegrip van IS.

Turkije sloot ook een akkoord met de Verenigde Staten dat voortaan gebruik mag maken van het Turks grondgebied om luchtaanvallen te lanceren tegen IS in Syrië.

De strijd tegen de Islamitische Staat vormt voor Washington momenteel de belangrijkste prioriteit in de regio. De jongste weken is echter duidelijk geworden dat de politieke agenda van de Turkse regering niet helemaal overeenkomt met die van haar NAVO-bondgenoten. De Turkse president Erdoğan heeft er nooit een geheim van gemaakt wat in werkelijkheid zijn twee belangrijkste doelstellingen zijn:

1. de val van het Syrische regime en

2. het tegengaan van een Koerdische autonome of onafhankelijke entiteit in het noorden van Syrië, zeker als die onder controle zou staan van een aan de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) verwante beweging.

Speculaties Turkse steun IS

De PKK vocht jarenlang voor culturele- en politieke rechten en zelfbeschikking voor de Koerden in Turkije. In 2013 staakte de PKK de gewapende strijd, maar Turkije, de VS en Europa beschouwen de partij als een terroristische organisatie. Wat het rechtstreeks veroordelen van de Islamitische Staat betreft, heeft Erdoğan zich altijd tamelijk op de vlakte gehouden, wat de speculaties over de Turkse steun aan de terreurorganisatie alleen maar voedde. Ook nu weer, want ondanks de ogenschijnlijke bocht in het buitenlands beleid, blijkt in de praktijk dat de focus van de Turkse militaire operaties op de PKK ligt. Koerdische stellingen in Irak en Syrië worden systematisch gebombardeerd. Nochtans behoort de PKK op het terrein tot een van de belangrijkste tegenstanders van IS.

Of de beschuldigingen over Turkse steun aan IS kloppen of niet, het staat vast dat de Turkse regering – anders dan bij de Koerden – nooit echt problemen gemaakt heeft van de aanwezigheid van IS en andere jihadistische groepen in de Turks-Syrische grensstreek. Vorig najaar kondigde Erdoğan geheel voorbarig de "nakende val" van de Koerdisch-Syrische grensstad Kobanê aan, terwijl hij de grens tussen Turkije en Syrië gesloten hield voor militaire steun aan de Koerdische weerstand tegen IS. Dit zorgde voor heel wat verontwaardiging bij de Turks-Koerdische bevolking. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Koerden nu geloven dat de verantwoordelijkheid voor de aanslag van 20 juli in Suruç bij de Turkse regering ligt.

Twee dagen na deze aanslag doodden PKK-strijders twee Turkse politieagenten, die ze ervan beschuldigden samen te werken met de Islamitische Staat. Turkije reageerde daarop met een grootschalige meervoudige bommencampagne op PKK-stellingen in het Iraakse Qandil-gebergte. Deze hevige aanvallen staan in scherp contrast met de tot nu toe schrale bombardementsvluchten tegen de Islamitische Staat.

Turks militair optreden is geen verrassing

Een Turkse militaire operatie tegen de PKK of haar Syrisch-Koerdische militaire zusterbeweging, de Volksbeschermingseenheden (YPG) hing al langer in de lucht. Erdoğan uitte herhaaldelijk zijn frustraties over de succesvolle operaties van de YPG tegen IS, die als gevolg daarvan heel wat terrein moest prijsgeven.

Erdoğan zei eind juni dat hij *"nooit een Koerdische staat zal tolereren aan onze zuidergrens in Noord-Syrië"* en dat *"de strijd tegen de PKK verdergezet zal worden, wat ook de kostprijs mag zijn"*. In de Turkse pers verschenen er verschillende berichten waarin er sprake was van een Koerdische invasie van Noord-Syrië. Erdoğan vreest de verdere Koerdische inname van het resterende IS-gebied tussen de Koerdische enclave Afrin (in Noordwest-Syrië) en de inmiddels aaneengesloten Koerdische districten Kobanê en Cîzîrê (Noordoost-Syrië). Turkije hoopt nu via zijn militaire campagne – en met de goedkeuring van de Amerikanen – twee vliegen in een klap te slaan.

Het wil IS verdrijven uit het Syrische grensgebied dat nu nog onder controle staat van de jihadisten en wil er een bufferzone installeren die meteen ook een halt toeroept aan de Koerdische opmars in het land.

Erdoğan blies het vredesproces begin april al op

Anders dan de Turkse regering laat uitschijnen, is het niet zo dat de aanslag in Suruç en de daaropvolgende confrontatie met de PKK geleid hebben tot het opblazen van het vredesproces en het wapenbestand tussen de Turkse regering en de Turkse Koerden. Eerst en vooral werd het wapenbestand in werkelijkheid eenzijdig afgekondigd door de PKK in 2013, als een duidelijk signaal dat het bereid was om het conflict op niet-militaire wijze op te lossen.

Turkije zelf heeft nooit een formeel wapenbestand afgekondigd. Vanaf 2013 werd ook een vredesproces geïnitieerd door de AKP-regering en de PKK, maar dat werd al in april 2015, ruim drie maanden voor de aanslag in Suruç, stopgezet door Erdoğan in een slecht berekende poging om de pro-Koerdische Democratische Volkspartij (HDP) het politieke gras onder de voeten te maaien. Hij had in de aanloop naar de Turkse algemene verkiezingen van 7 juni 2015 immers vastgesteld dat niet de AKP, maar de HDP electoraal garen spinde bij het vredesproces. Daarop veranderde hij het geweer van schouder en blokkeerde het politieke proces. Hij zette de onderhandelingen stop en schortte elk bezoekrecht met de opgesloten leider van de PKK, Öcalan, op.

Van de oprichting van de afgesproken parlementaire Waarheids- en Verzoeningscommissie die onder meer de vredesonderhandelingen zou begeleiden, kwam niets meer in huis. In de aanloop naar de verkiezingen sloot Erdoğan definitief de deuren door boudweg te stellen dat Turkije "nooit een Koerdisch probleem" heeft gekend.

Nieuwe verkiezingen?

Tijdens de jongste Turkse verkiezingen overschreed HDP ruimschoots de electorale kiesdrempel van 10 procent waardoor de AKP haar absolute meerderheid verloor. Nu er een regering moet worden gevormd, verhult Erdoğan niet dat hij een coalitieregering niet ziet zitten. Geen enkele oppositiepartij is immers bereid Erdoğans ambities te ondersteunen om de grondwettelijke macht van het (zijn) presidentschap uit te breiden.

De leider van de Republikeinse Volkspartij (CHP), de grootste Turkse oppositiepartij, bekritiseerde Erdoğan onlangs voor diens vermeende pogingen om de vorming van een coalitieregering te dwarsbomen. Als er tegen 23 augustus 2015 geen regering is, komen er nieuwe verkiezingen. Via de huidige militaire campagne tegen de PKK en de criminalisering van de pro-Koerdische HDP hoopt Erdoğan electoraal te scoren. Door de HDP af te schilderen als een partij

van terroristen, poogt Erdoğan de partij in geval van nieuwe verkiezingen terug onder de kiesdrempel te duwen. De massale arrestatiegolf de afgelopen weken van HDP-militanten en de pogingen om de parlementaire immuniteit van partijleider Selahattin Demirtaş op te heffen, passen in die strategie.

Nieuwe burgeroorlog

Erdoğans machiavellistische politiek kan zware gevolgen hebben. Ten eerste dreigt zijn beleid een nieuwe burgeroorlog te veroorzaken in het Koerdische Zuidoosten van Turkije. In de buurt van de Koerdische stad Lice zorgden Turkse helikopters de afgelopen weken voor grootschalige brandhaarden door brandstoffen te droppen op oogsten, op vee en op bosgebieden in een poging om Koerdische PKK-militanten (letterlijk) uit te roken. Vorig jaar al trad de Turkse regering hardhandig op tegen Koerdische demonstranten die zich boos maakten over de Turkse weigering om de door IS belegerde Syrisch-Koerdische stad Kobanê te hulp te snellen. Er vielen tientallen doden tijdens deze demonstraties. De situatie roept herinneringen op aan de jaren 1990, toen het Turks leger duizenden Koerdische dorpen plat brandde of evacueerde en de oorlog vele duizenden slachtoffers eiste.

Verzwakking PKK komt IS goed uit

Ten tweede komt Erdoğans beleid ter verzwakking van de PKK en haar militaire zusterbeweging in Syrië, YPG, de Islamitische Staat heel goed uit. Met de steun van de PKK is de YPG op dit ogenblik de enige militaire kracht die aangetoond heeft dat het in staat is om IS in Syrië zware klappen toe te dienen. Ook in Irak is het voor een groot deel aan de PKK-strijders te danken dat de opmars van IS in het noorden werd gestuit. Terwijl de VS en zijn Europese bondgenoten van de strijd tegen IS een absolute topprioriteit hebben gemaakt, ondermijnt de Turkse strategie deze doelstelling.

Spanning Noord-Irak

Ten derde zorgen de Turkse bombardementen in het Iraaks-Koerdische Qandil-gebergte voor toenemende spanningen in Noord-Irak. De Iraaks-Koerdische regering onder leiding van de Koerdische Democratische Partij (KDP) is erg afhankelijk van Turkije voor haar inkomsten uit de olie-export. Turkije is ook de belangrijkste investeerder in het gebied. De groeiende populariteit van de PKK in het Koerdische Noord-Irak zorgt bovendien al langer voor toenemende nervositeit bij de Koerdisch Regionale Regering die geleid wordt door KDP-voorzitter Massoud Barzani. Nadat Turkse bombardementen onlangs verschillende burgerslachtoffers gemaakt hadden in Iraaks-Koerdistan, riep Barzani de PKK op om het gebied te verlaten. De PKK is absoluut niet van plan om op deze vraag in te gaan want op dit ogenblik zou dat gelijkstaan aan politieke zelfmoord. Het is niet onwaarschijnlijk dat de groeiende spanningen in Irak tussen de KDP en de PKK in geweld zullen uitmonden. Opnieuw is het IS die daarvan zal profiteren.

Turkije moet goed beseffen dat het met vuur speelt. Als de bondgenoten van de NAVO van de strijd tegen IS daadwerkelijk een prioriteit hebben gemaakt, dan hebben ze er alle belang bij om het vredesproces tussen de PKK en de Turkse autoriteiten terug op de rails te krijgen. Het is daarom broodnodig om de PKK van de terreurlijsten te halen en onderhandelingen op te starten. De PKK is een gewapende volksbeweging die bij de Koerden op veel aanhang kan rekenen en heel duidelijk getoond heeft dat het wenst deel te nemen aan een politiek proces.

Ludo De Brabander is woordvoerder van Vrede vzw. Hij verbleef in juni enkele dagen in het Noord-Iraakse Qandil-gebergte waar hij verschillende interviews afnam van PKK-leiders en -militanten. Dit artikel verscheen oorspronkelijk op Knack.be op 6 augustus 2015.

Erdoğan wil met oorlog de macht veroveren

Paul Vanden Bavière

De Turkse president Recep Tayyip Erdoğan is niet echt een goede Europese leerling, maar op één punt zit hij op één lijn met Europa. Europa aanvaardt geen negatief oordeel van zijn burgers als die de kans krijgen om hun opinie via de stembus te ventileren. Die moeten dan de stemming over doen tot het door Brussel gewenste resultaat is bereikt. Zo ook aanvaardt Erdoğan zijn nederlaag bij de parlementsverkiezingen van 7 juni jl. niet, waarbij hij de absolute macht aan zijn neus voorbij zag gaan.

Op 1 november krijgen de Turken een tweede kans om hem die te geven. De tactiek van Erdoğan om de Turken te overtuigen op hem te stemmen is oorlog tegen de Koerden, ook al kost die vele mensenlevens en doet ze weer de dreiging van een aanslepende gewelddadige burgeroorlog opduiken, die eerder al de economie en lira de dieperik deed induiken.

De inspanningen die Erdoğan sedert 2005 deed om de Koerdische kwestie op te lossen, en die vooral de twee voorbije jaren hoop deden rijzen, werden overboord gekieperd uit politieke berekening. Persoonlijke ambitie heeft hier volledige voorgang ten koste van de individuele burgers en van het algemeen belang. De vraag is of Erdoğan de Turken zal kunnen overtuigen van zijn project van geweld en van inleveringen om de oorlog te financieren.

Hervormingen

De islamistische Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling (AKP) van Erdoğan behaalde in november 2002 de absolute meerderheid in het parlement omdat de Turken het geknoei en de corruptie van de traditionele partijen meer dan beu waren. Na strubbelingen met het seculiere establishment werd Erdoğan eerste minister op 14 maart 2003. Vorig jaar augustus verkoos hij president te worden omdat hij dit jaar niet nog eens premier kon worden. Hij rekende erop dat de verkiezingen van 7 juni dit jaar hem de twee-derde meerderheid in het parlement zouden opleveren. Dat zou het hem mogelijk maken naar believen de grondwet te kunnen wijzigen en zo zijn symbolisch presidentschap tot een uitvoerend presidentschap om te vormen, waaronder hij alle macht in handen zou krijgen.

Het moest het sluitstuk worden van zijn reeks interne hervormingen, die gepaard gingen met een steeds autoritairder en islamistischer optreden. Met de hulp van de Europese Unie wist hij de machtspositie van de 'diepe staat' – een groep van seculier gezinde hoge militairen, rechters, universiteitsprofessoren, journalisten… die in Turkije de echte machthebbers waren en de rode lijnen bepaalden die de partijen niet mochten overschrijden – te breken. Generaals werden opzijgeschoven en vervolgd wegens samenzwering tegen de staat. Rechters verloren hun coöptatierecht en moesten plaats ruimen voor islamistische elementen.

Maar een transparante democratie werd Turkije niet. Zoals Erdoğan het ooit zei is democratie als een bus die je neemt en waar je van afstapt als je je bestemming hebt bereikt. De oude diepe staat werd vervangen door een nieuwe. Om de macht daarin werd een hevig robbertje uitgevochten tussen Erdoğan en zijn voormalige bondgenoot, de islamistische prediker Fethullah Gülen, die onder de laatste militaire dictatuur naar de Verenigde Staten uitweek, maar niettemin een machtig netwerk in het gerecht en in het onderwijs wist uit te bouwen. Eens met Europese hulp het oude regime was opgebroken, duldde Erdoğan geen rivaal meer naast zich.

Ook zijn kompaan van het eerste uur, Abdullah Gül, is naar de achtergrond verwezen omdat hij niet plooibaar genoeg was. Gül was tijdelijk eerste minister na de AKP-zege in november 2002. Eens alle door de seculieren opgeworpen hinderpalen opgeruimd trad Gül terug ten voordele van Erdoğan. Hij werd minister van Buitenlandse Zaken en in 2007 president. Zeven jaar later moest hij plaats maken voor Erdoğan.

Ahmet Davotoğlu, de man van de 'neo-Ottomaanse' diplomatie, waaronder er geen conflicten meer zouden zijn met de buurlanden, werd door Erdoğan tot eerste minister gepromoveerd. En is dat nog steeds omdat hij alle bevelen van Erdoğan trouw volgt. Zo liet hij toe dat Erdoğan af en toe de ministerraad kwam voorzitten, alhoewel dat in strijd is met de grondwet. Het resultaat is nu dat Erdoğan de nauwelijks betwiste leider is van de AKP, én van Turkije.

Erdoğan begon zich onaantastbaar te achten. Protesten in 2013 tegen zijn bouwplannen in het Gezi-park bij het centrale Taksim-plein in Istanboel werden met geweld onderdrukt. En toen Erdoğan begon met de bouw van een nieuw presidentieel paleis, groter dan Versailles, in een natuurgebied, merkte de president op dat de tegenstanders daarvan hem maar moesten aanklagen bij het gerecht. Protest was er ook toen bleek dat de AKP, tot in de onmiddellijke omgeving en familie van Erdoğan, even corrupt was als de oude partijen. Erdoğan wuifde die beschuldigingen weg als een complot tegen hem. Vele Turken tilden daar helemaal niet zwaar aan, want Erdoğan werd zonder probleem tot president verkozen.

Koerdische spelbrekers

Bij elke parlementsverkiezing na november 2002 haalde de AKP meer stemmen, tot bijna 50 % in 2011. Erdoğan dacht dat die stijgende lijn zich zou doorzetten en dat hij dit jaar dus wel een twee-derde meerderheid van de zetels zou kunnen halen. Het liep helemaal anders uit: de AKP verloor zelfs haar gewone meerderheid in het parlement. Een resultaat dat het werk was van Selahattin Demirtaş, de leider van de pro-Koerdische Democratische Partij van de Volkeren (HDP).

Tot dit jaar kwamen Koerden op als onafhankelijke kandidaten of zochten ze een onderkomen bij andere partijen. De reden: om de nationalistische Koerden uit het parlement te houden was in Turkije een kiesdrempel van 10 % ingevoerd voor partijen, niet voor onafhankelijke kandidaten. Demirtaş opende de HDP voor alle andere etnische, religieuze, seksuele en politieke minderheden in Turkije. Hij gokte er op dat hij zo boven de kiesdrempel zou uitkomen. En de gok lukte: de partij behaalde met iets meer dan 13 % van de stemmen 80 parlementszetels.

De Koerden waren eens te meer de kwelduivels van Erdoğan – en niet alleen van hem, maar ook van alle rechtse en ultranationalistische Turken, die van geen minderheden willen weten. Na de troebelen rond het Gezi-park en de corruptieschandalen, waren het in 2014 de Koerden van Rojava, in het noorden van Syrië, die Erdoğan kopzorgen bezorgden en hem internationaal in verlegenheid brachten. Er was het drama van de Yezidi's in Shengal (Sinjar) in het noordwesten van Irak toen Islamitische Staat (IS) de stad veroverde en zich daarna op de regio met

dezelfde naam stortte. Het was dankzij de inzet van de Koerdische Volksverdedigingseenheden (YPG), de gewapende arm van de Democratische Eenheidspartij (PYD) van Rojava (in Syrië) dat de omsingeling van de Yezidi's werd doorbroken en velen van hen naar Syrië of naar gebieden in Koerdische handen in Irak konden worden overgebracht.

Nadien ontspon zich het drama van Kobanê (Ayn al-Arab), een grensstad met Turkije en de hoofdplaats van de gelijknamige regio die één van de drie Koerdische kantons in Syrië vormt. IS nam de dorpen in de regio in en wist zich meester te maken van een groot deel van de stad. Dit onder het toeziend oog van de Turken, die verhinderden dat Turkse Koerden hun broeders over de grens zouden gaan helpen terwijl IS-strijders ongestoord heen en weer konden gaan. Onder sterke internationale druk moest Erdoğan toelaten dat er hulp van Iraakse Koerden via Turkije naar Kobanê kon terwijl de Amerikanen wapens begonnen te leveren en met hun luchtmacht in actie kwamen tegen IS.

Pas begin dit jaar kwam het grotendeels verwoeste Kobanê weer helemaal in Koerdische handen, terwijl Erdoğan had gehoopt dat IS de YPG zou kunnen verslagen hebben. Nog erger werd het toen de YPG vanuit Kobanê oostwaarts Tal Abyad veroverden en zo de verbinding maakten met het kanton Cîzîrê. Er werden plannen gesmeed om ook westwaarts op te rukken, over de Eufraat heen naar het kanton Afrin. Als dat zou lukken dan zou de noordelijke grensstreek tussen Turkije en Syrië in handen van de Koerden komen. Een tweede autonome Koerdische regio, zoals in Irak, is voor Erdoğan onaanvaardbaar. Die zou ook zijn mogelijkheden tot interventie in Syrië sterk beperken. Als klap op de vuurpijl kelderden de Turkse Koerden Erdoğans droom om een nieuwe 'sultan' te worden.

Nieuwe stembusgang

Maar Erdoğan heeft die droom nog niet opgegeven. Vele waarnemers gingen er al onmiddellijk na de verkiezingen van juni vanuit dat Erdoğan zou aansturen op nieuwe verkiezingen. Dat is uiteindelijk juist gebleken. Nog voor de termijn voor regeringsvorming op 23 augustus verliep kondigde Erdoğan al aan dat er op 1 november een nieuwe stembusgang zou plaatshebben.

En wat de bedoeling daarvan is deelde Erdoğan persoonlijk mee in een toespraak op 14 augustus in zijn thuisstad Rize. Hij wees erop – wat iedereen al wist – dat hij de facto de machthebber is in Turkije, dat het bestuurssysteem dus is veranderd en dat die feitelijke situatie wettelijk moet worden bekrachtigd door de grondwet te wijzigen. Kort gezegd, de Turken moeten hem maar carte blanche geven om te regeren omdat hij dat wil.

Erdoğan had ook geen haast, en zeker geen zin, om een coalitie te vormen. Het duurde tot in juli vooraleer hij ontslagnemend premier Davutoğlu een formatieopdracht gaf. Met dien verstande, zoals Davutoğlu zelf toegaf, dat een mogelijke coalitiepartner als voorafgaandelijke voorwaarde moest instemmen met een grondwetswijziging zoals gewild door Erdoğan. De Republikeinse Volkspartij (CHP), de grootste oppositiepartij die destijds door Ataturk, de stichter van Turkije, werd opgericht en de extreemrechtse Partij van de Nationale Beweging (MHP) wezen dat resoluut af. Met de pro-Koerdische HDP werd niet gepraat, al was die partij daartoe bereid. Een coalitie van de drie oppositiepartijen was ook niet mogelijk omdat de MHP zich verzet tegen elke toegeving aan de Koerden.

Koerden-vrije zone

Dat de HDP niet werd aangesproken, zal niemand verwonderen. Al in de aanloop tot de verkiezingen van juni had Erdoğan, in de hoop op nationalistische stemmen, feitelijk het vredesoverleg onder bemiddeling van de HDP, met de gevangen leider van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK), Abdullah Öcalan, opgeblazen. Onder het mom van bestrijding van IS, en andere terroristische organisaties, waarmee Ankara de PKK en extreemlinkse Revolutionaire Volksbevrijdingsbeweging (DHKP-C) bedoelt, werd het officieel gekelderd.

Begin juli was de Amerikaanse generaal John Allen, Obama's speciale gezant voor IS, in Ankara voor besprekingen over toetreding van Turkije tot de 60 landen sterke anti-IS-coalitie. Tot dan had Turkije

wel steeds ontkend dat het IS steunde met wapens, maar de islamist Erdoğan en zijn omgeving hadden wel sympathie voor wat ooit vergoelijkend de *"jonge heethoofden"* van IS werd genoemd. Die gesprekken leidden op 22 juli tot de toelating aan de Amerikanen om de Turkse luchtmachtbasis Incirlik te gebruiken voor de oorlog tegen IS en tot de toetreding van Turkije tot het anti-IS-kamp.

In ruil zouden de Amerikanen hun zegen hebben gegeven voor een 'IS-vrije zone' in het noorden van Syrië, een 100-tal km lang en tot 40 km diep, een zone die niet toevallig ligt tussen de twee delen van Rojava. Voor Turkije zouden ook de Syrische-Koerdische strijdkrachten daaruit moeten vertrekken en zou de zone onder controle moeten komen van elementen van het Vrije Syrische Leger, een gewapende verzetsgroep tegen president Bashar al-Assad. Syrische oppositiegroepen zouden er worden opgeleid en bewapend om vandaaruit deel te nemen aan de oorlog in Syrië. Ook hoopt Ankara dat een aantal van de ruim 1,5 miljoen Syrische vluchtelingen naar de zone zouden kunnen worden overgebracht, waar ze zouden worden beschermd door een vliegverbod voor Syrische vliegtuigen.

Hoe het nu echt zit is nog altijd niet duidelijk. De Syrische Koerden zijn tot nog toe de beste bondgenoten geweest van de Amerikanen voor de strijd op de grond tegen IS. Kan Washington het zich permitteren die bondgenoten te laten vallen en ze bovendien te verdrijven uit die 'vrije zone'?

Dat de Koerden het echte doel zijn van Turkije's deelname aan de anti-IS-coalitie, blijkt uit de feiten. Turkije begon zijn bombardementscampagne tegen 'terroristische organisaties' na de dood op 22 juli van een Turkse soldaat 'door IS-vuur' in de grensplaats Kilis. Eerder, op 20 juli, was er een aanslag op een bijeenkomst van Turks-Koerdische jongeren in de stad Suruç over steun die ze zouden kunnen geven aan hun volksgenoten in Syrië. Daarbij kwamen 33 jongeren om. De aanslag werd toegeschreven aan IS, maar die eiste hem nooit op.

Luchtaanvallen en arrestaties

Als vergelding voor de dood van de soldaat namen Turkse artillerie en tanks op 23 juli stellingen van IS onder vuur. De volgende dag kwam het tot luchtaanvallen. Symbolisch met drie toestellen tegen IS en nog een dag later met golven van bombardementen op kampen van de PKK in het Qandil-gebergte op de grens tussen Iraaks-Koerdistan en Iran. Tegelijkertijd werden in heel Turkije honderden mensen opgepakt. IS-sympathisanten maar ook vele Koerden. President Erdoğan dreigde ermee de parlementsleden van HDP hun immuniteit te ontnemen en ze individueel te laten berechten voor steun aan terrorisme. Wat hem goed zou uitkomen in de aanloop naar de verkiezingen. Hij dacht er ook aan de partij te verbieden, maar daar keerde hij op terug toen bleek dat een van zijn eigen wetten dat vrijwel onmogelijk maakt. De wet werd door Erdoğan door het parlement gejaagd nadat in 2008 een poging van het Grondwettelijk Hof om de AKP te ontbinden als een partij die de scheiding tussen staat en moskee wou ondergraven op nippertje mislukte.

De aanvallen van het Turkse leger op de Koerden bleven niet onbeantwoord. De PKK en islamistische elementen sloegen terug, van Istanboel tot in het oosten van het land, zodat er een spiraal van geweld is ontstaan. Een toestand die doet denken aan de jaren 1984-1999. En waarvan Erdoğan hoopt te kunnen profiteren. Al is dit nog niet zo zeker. Begrafenissen van militairen en politiemannen lopen geregeld uit op protesten tegen de regering. Blijkbaar willen weinig Turken terug naar de tijd van vernietiging van duizenden dorpen en gehuchten.

Aan Koerdische kant heeft de leider van de Democratische Partij der Volkeren, Selahattin Demirtaş, in harde bewoordingen de PKK opgeroepen zonder voorwaarde te stoppen met aanslagen op soldaten en politiemannen. Daarmee zit hij op één lijn met Abdullah Öcalan, die vanuit zijn cel op het gevangeniseiland Imralı al jaren probeert een einde te maken aan het geweld. Niet altijd met succes, want de frustratie bij het uitblijven van resultaten in de onderhandelingen is bij vele militanten groot.

Paul Vanden Bavière is gepensioneerd journalist van De Standaard. Hij is actief als hoofdredacteur van Uitpers en als bestuurslid van het Koerdisch Instituut. Dit artikel verscheen oorspronkelijk op Uitpers op 23 augustus 2015.

Koerdische wijken in Turkije nemen de wapens op en roepen hun autonomie uit

Yvo Fitzherbert

Terwijl in het zuidoosten van Turkije het geweld tussen PKK-militanten en het Turkse leger toeneemt, grijpen sommige jonge Koerden naar de wapens.

In de voorbije maand verkeerde een groot deel van zuidoost-Turkije in een staat van geweld, terwijl het vredesproces tussen de PKK en de Turkse regering spaak liep. De spanning in Diyarbakir loopt hoog op: gewapende politie en militaire voertuigen patrouilleren regelmatig in de straten.

Het vredesproces, dat ondertussen al meer dan twee jaar aan de gang is, viel snel stil nadat eind juli twee politieagenten doodgeschoten werden in de grensstad Ceylanpınar. Turkije heeft meer dan 400 luchtaanvallen uitgevoerd op basissen van de PKK en het Qandil-gebergte in Noord-Irak. Volgens het Anadolu Agentschap zijn door deze aanvallen sinds eind juli meer dan 700 militanten gesneuveld. Ondertussen heeft de PKK meer dan 60 politieofficieren en Turkse soldaten gedood. Velen vrezen hierdoor voor een nieuwe periode van geweld in de regio. Met het voortduren van de confrontaties tussen de PKK en het Turkse leger, toont een aantal Koerdische burgers zich bereid om deel te nemen aan de strijd. In een dozijn steden hebben plaatselijke burgers de wapens opgenomen in wat ze zelf een strategie van 'zelfverdediging' noemen.

In Cizre, een Koerdische stad vlakbij de Iraakse grens, liep de situatie snel uit de hand na de dood van de 17-jarige Hasan Nerse op 28 juli. Hasan werd gedood door de politie toen hij 's avonds op stap was met vrienden. Zijn familie meent dat de politie zich op hem richtte omdat hij traditionele Koerdische kledij droeg.

Op foto's die op de sociale media circuleren, ziet men Hasan met de handen achter zijn rug gebonden en meerdere schietwonden op zijn lichaam. Zijn moeder Makbule Nerse zei aan nieuwssite Middle East Eye (MEE): *"Hij hield zich niet bezig met politiek. Het enige dat hij deed was de traditionele Koerdische kledij dragen die wij Koerden al honderden jaren dragen."*

Na Hasans dood hebben lokale burgers uit een wijk van Cizre, bekend als de Cudi-wijk, barricades opgeworpen en greppels gegraven om te voorkomen dat de politie de wijk binnenkomt.

'De jeugd'

's Nachts zag de ploeg van Middle East Eye de straten in Cizre leeg en beangstigend stil worden, tot de confrontaties begonnen. Jonge mannen en vrouwen patrouilleren in de straten tussen posters van de vereerde PKK-leider Abdullah Öcalan. Deze jonge Koerden, overal gekend als "de jeugd," zijn gewapend en schijnen geen angst te hebben voor de Turkse staat. Eén lokale bewoner, die weigerde zijn naam te geven, zei aan MEE: "We verdedigen onze grond nu al twee weken. Er is geen politie binnengekomen en we zijn nu autonoom van de staat."

"Normaal gezien komen de mensen van Cizre in de zomer liever alleen 's avonds buiten, omdat het overdag te warm is," zegt Renas Hasim, een rechtenstudent uit Cizre die nu in Diyarbakir woont, *"maar nu is het omgekeerd: de bewoners doen hun best om al hun zaken overdag te regelen en zorgen ervoor dat ze hun huis niet verlaten na 8 uur 's avonds."*

De 'jeugd' die in de straten patrouilleert, maakt deel uit van een groepering die bekend staat als de YDG-H. Deze groepering, die vaak omschreven wordt als de

Leden van de YDG-H, velen beweren dat het de YDG-H en niet de PKK was die het recente conflict op gang heeft gebracht door het doden van twee politiemannen in Ceylanpınar in juli.

jongerenvleugel van de PKK, is een relatief nieuwe organisatie die de laatste drie jaar werd uitgebouwd.

"De jeugd is altijd al deel geweest van de Koerdische beweging," legt een jonge Koerd in Diyarbakir uit aan MEE, *"maar YDG-H werd opgericht voor jonge Koerden die geen lid wouden worden van de PKK, maar zich wel konden organiseren en vanuit hun steden weerstand konden bieden tegen de staat."*

Velen beweren dat het de YDG-H en niet de PKK was die het recente conflict op gang heeft gebracht door het doden van twee politiemannen in Ceylanpınar in juli. Het is echter niet mogelijk deze bewering te verifiëren. Hoewel zeker is dat YDG-H luistert naar orders van de PKK en zegt deel uit te maken van de Koerdische beweging, heeft de PKK-leiding geen rechtstreekse controle over deze organisatie. De YDG-H bestaat uit lokale, autonoom georganiseerde groepen, zonder dat er een duidelijk leiderschap is.

Greppels graven

Renas Hasim zegt dat de YDG-H een nieuwe kracht voorstelt in de Koerdische politiek: *"Vroeger waren er geen guerrilla's in de steden: je moest naar de bergen gaan om tegen de staat te vechten. Nu zijn er de stedelijke guerrilla's van de YDG-H, die een grote macht hebben en in staat zijn te vechten tegen de veiligheidstroepen van de staat."*

"We hebben nog nooit dit soort weerstand uit de steden zien komen," zegt Ali, een Koerd die leeft in Lice, een andere stad waar het geweld hevig is geweest. *"Nu moet de staat zowel zien af te rekenen met de jeugd in de steden als met de PKK. Vroeger hadden ze alleen problemen met de PKK."*

Veel burgers lijken het graven van greppels te steunen, aangezien ze menen dat het hun een zekere bescherming tegen de politie biedt. *"Mensen hebben hier veel conflicten met de staat gekend, en als gevolg hiervan is er geen vertrouwen in de politie,"* verklaart Faysal Sariyildiz, parlementslid uit Cizre voor de pro-Koerdische partij

HDP. *"Het is natuurlijk triest dat deze greppels gemaakt zijn, maar wat kunnen mensen doen buiten zichzelf verdedigen?"*

Filiz Ölmez, een advocaat die werkt in Cizre, ziet niet veel voordelen in het heroplaaien van het geweld tussen de PKK en de regering, maar gelooft wel dat de politie de schuld moet krijgen voor de recente gebeurtenissen. In haar kantoor in Cizre vertelde ze MEE: *"Als de politie niet op willekeurige wijze honderden Koerden was beginnen arresteren eind juli, waren deze greppels niet gegraven geweest. Het graven van de greppels was een natuurlijke oplossing om de grote arrestatiegolven te stoppen."*

Noodtoestand

Als reactie op de spanningen en het geweld dat de laatste weken plaatsvond in de steden, hebben gouverneurs in verschillende districten de noodtoestand uitgeroepen en wegblokkades opgezet.

In Lice, een stad nabij Diyarbakir, heeft het leger veel wegen afgesloten en is de noodtoestand de voorbij week uitgeroepen geweest, hoewel het sindsdien opgeheven is. Terwijl de jeugd nergens te bespeuren is, kiezen de lokale bewoners ervoor om in hun huizen te blijven. Ondertussen vliegen er continu helikopters rond die van bovenaf de stad controleren op elk spoor van militanten. De weinige buurtbewoners die wel durven buitenkomen zijn druk bezig met het proberen blussen van de bosbranden die het leger heeft aangestoken. Deze strategie werd al in de jaren '90 meermaals gebruikt als een manier om elke vorm van beschutting te vernietigen die de PKK-guerrilla's zouden kunnen gebruiken.

"Op sommige dagen verspreidt het vuur zich naar onze gewassen, het vernielt onze broodwinning," vertelt Mustafa aan MEE, terwijl we onder het dak van een tankstation in een dorp buiten Lice zitten. *"Telkens wanneer er conflicten zijn, heeft het leger altijd al zonder onderscheid ons, de burgers, aangevallen, omdat ze niet in staat zijn de PKK te raken."*

In de naburige stad Silvan is de spanning toegenomen. Het Turkse leger is de stad binnengetrokken, waar lokale bewoners weerstand boden en de autonomie hebben uitgeroepen in vier verschillende districten. Alle toegangen tot de stad werden afgesloten. Internetverbinding is er maar met tussenpozen. Er werd gerapporteerd dat journalisten vrije beweging in de regio werd ontzegd.

Een bewoner, Feyza Odemir, ontvluchtte door de hevigheid van de gevechten de stad op zondag. *"Meer dan de helft van de burgers is gevlucht,"* zegt ze over de telefoon. *"In sommige wijken lijkt de stad op Kobanê. Iedereen is bang voor de volgende gebeurtenis."*

Autonomie versus onafhankelijkheid

Een van de belangrijkste eisen die in het vredesproces gemaakt werd door de Koerden, was een verandering van de grondwet, waarbij hun grotere autonomie in het zuidoosten gegeven zou worden. Dit klinkt als de eis die Öcalan en de PKK het voorbij decennium steeds weer maakten.

Erkan Demirer, een Koerdische activist die leeft in Diyarbakir, meent dat het grote aantal buurten dat zich uitgeroepen heeft tot 'zelfverdedigingswijken' toont dat de steun aan de PKK gegroeid is: *"De jeugd die zich organiseert en haar wijken verdedigt, is een uitdrukking van een nieuwe stedelijke kracht in de Koerdische politiek, die niet gestopt kan worden door de staat."*

Terwijl velen een dergelijk beleid steunen, geloven anderen dat een dergelijke ideologie irrelevant is voor wat Koerden werkelijk willen: een onafhankelijk Koerdistan. *"Doorheen de regio vindt er een nationalistische revolutie plaats,"* zegt een Koerdische academica, die anoniem wou blijven, aan MEE. *"Wat jonge Koerden werkelijk willen is onafhankelijkheid, maar de PKK misleidt hen met al dit politieke gepraat over autonomie."*

Nog anderen maken zich zorgen over hoe de Turkse staat zal reageren in het zuidoosten. *"Met uitzondering van de YDG-H is iedereen bang voor wat er zal gebeuren wanneer de staat terugslaat,"* waarschuwt Idriss Aktas, een bewoner van Cizre die tegenwoordig werkt in Mardin. *"En de jeugd weet niet hoe slecht het was in de jaren '90. We willen geen herhaling van die dagen."*

Dit artikel verscheen op Middle East Eye op 27 augustus 2015. Yvo Fitzherbert is freelance journalist met standplaats in Istanbul. Vertaling Fien De Block.

Turkije verstrikt in geweldsspiraal

Peter Edel

Afgelopen zondag, 6 september 2015, vonden nabij de plaats Dağlıca in de Turkse provincie Hakkari zestien militairen de dood bij een door de Koerdische PKK veroorzaakte explosie langs een autoweg. Het was de zwaarte aanslag door de PKK sinds deze organisatie in juni een nieuw offensief begon.

Twee dagen later kwamen bij een PKK-aanslag in de provincie Iğdır veertien politieagenten om. Het is duidelijk dat de PKK haar strategie heeft aangepast en nu meer slachtoffers tracht te maken bij aanslagen dan een paar weken geleden.

Het aantal dodelijke slachtoffers onder Turkse veiligheidsdiensten is opgelopen tot boven de honderd. Over het aantal slachtoffers aan Koerdische zijde als gevolg van Turkse vergeldingsacties bestaat onduidelijkheid, maar het wordt ver boven de 2000 geschat. De Koerdische bevolking lijdt zwaar onder het geweld. Hartverscheurend is het verhaal over het tienjarige meisje dat voor haar huis in een confrontatie tussen Koerdische strijders en Turkse militairen terechtkwam en daarbij de dood vond. Door het uitgaansverbod in het gebied waren de ouders van het kind gedwongen haar dode lichaam dagenlang in huis te houden en het met ijs te koelen vanwege de hoge temperatuur.

HDP

Turkije raakt steeds verder in een geweldsspiraal verstrikt. Bovendien dreigt het geweld zich in westelijke richting te verspreiden. Tijdens een demonstratie tegen de PKK-aanslagen in Ankara openden nationalisten de aanval op kantoren van de pro-Koerdische Democratische Volkspartij (HDP). De leider daarvan, Selhattin Demirtaş, roept de PKK dagelijks op om de wapens neer te leggen, maar kan daarmee niet voorkomen dat nationalistische kringen hem verantwoordelijk houden voor de aanslagen.

Aanvallen op de HDP tijdens nationalistische demonstraties waren er verder in de provincies Adana, Aydin, Balıkesir, Çorum, Eskişehir, Kocaeli, Malatya en Tekirdağ. Volgens HDP-leidster Figen Yüksekdağ werden deze week in totaal 128 HDP-vestigingen aangevallen in Turkije.

De demonstraties tegen de PKK en de HDP lijken vooral uit te gaan van de ultranationalistische Partij van de Nationale Beweging (MHP), al is het verre van uitgesloten dat medestanders van de regerende Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) er eveneens aan deelnemen. In ieder geval leveren aan de AKP verbonden media hun aandeel in het verketteren van de HDP. Zo plaatste de regeringsgezinde krant afgelopen maandag een foto van Demirtaş op de voorpagina met de tekst 'moordenaar'.

Ankara

Het geweld tijdens anti-PKK demonstraties beperkt zich niet tot vestigingen van de HDP, maar richt zich ook tegen Koerden in het algemeen. Zo werden in Ankara vier door Koerden gedreven winkels in de brand gestoken. In het eveneens in de provincie Ankara gelegen Beypazarı werd de aanval geopend op een groep Koerdische seizoenarbeiders, waarbij 27 gewonden vielen.

Nadat bewoners van de wijk Zafer stenen naar demonstranten hadden gegooid, werden huizen waar Koerden wonen aangevallen. Daarbij werden tevens

getracht huizen en auto's in de brand te steken. Er werd ook geschoten. Een persoon werd door een kogel in een been geraakt.

In de aan de Middellandse Zee gelegen stad Mersin sloot een woedende menigte een snelweg af en viel bussen aan die op weg waren naar Koerdisch gebieden. Volgens krantenberichten werden ruiten van de bussen met stenen ingeslagen. Volgens de krant Bir Gün werd in de provincie Erzurum een bouwproject van de Turkse staat aangevallen door ongeveer 2000 personen die meenden dat de arbeiders met de PKK sympathiseerden.

Hürriyet

Medestanders van de AKP toonden dinsdagavond hun bereidheid tot geweld door voor de tweede keer deze week het redactiegebouw van de regeringskritische krant Hürriyet aan te vallen. Toen een groep van honderd het gebouw benaderde waren vier pistoolschoten te horen. Ondanks de aanwezigheid van een kleine eenheid oproerpolitie konden de demonstranten beveiligingspersoneel met straatstenen aanvallen en de tuin van het complex binnentreden. Daar werd de ingang van het gebouw met stenen bekogeld. 'Als ze het gebouw binnen waren gekomen, weet ik niet of ik hier nu nog was geweest', zei Hürriyet-hoofdredacteur Sedat Ergin. Hürriyet verwijt premier Davutoğlu dat hij de aanvallen niet veroordeeld heeft.

A Haber

Aanleiding tot de woede van AKP-medestanders richting Hürriyet is een interview met president Erdoğan dat afgelopen zondag door het regerinsggezinde Tv-kanaal A Haber werd uitgezonden. Onderwerp van gesprek was de aanslag in Dağliça dezelfde dag.

Op een vraag van de interviewer ten aanzien van Erdoğans wens over 400 zetels in het parlement voor de AKP voorafgaand aan de verkiezingen van 7 juni, antwoordde de president dat 'de situatie nu anders zou zijn als "een partij" in staat was geweest zelfstandig een nieuwe grondwet op te stellen.'

Omdat het vraaggesprek betrekking had op de aanslag in Dağlıca twitterde de redactie van Hürriyet de laatste zin. Echter, onder vermelding van de hashtag Dağlıca. Daarmee werd de indruk gewekt dat Erdoğan gezegd had dat de aanslag in Dağlıca niet had plaatsgevonden als er een nieuwe grondwet was opgesteld (waarmee hij tussen de regels door uiteraard op de invoering van het door hem begeerde presidentieel systeem doelde).

Dat die tweet onnauwkeurig was werd ook door Hürriyet-columnist Mustafa Akyol bevestigd. Het ergste wat er volgens hem over gezegd kon worden was echter dat het 'een commentaar was op wat Erdoğan in werkelijkheid gezegd had.'

Boynukalın

Met als argument dat Hürriyet opzettelijk de woorden van Erdoğan verdraaide, gaf AKP-parlementariër Abdülrrahim Boynukalın leiding aan de groep die de aanval op Hürriyet ondernam. Twee dagen later bleek dat dezelfde Boynukalın in 2013 een tweet verstuurde waarin hij het Opperwezen opriep de aan al-Qaeda gelieerde jihadistische organisatie Al-Nusra in Syrië te beschermen. De zoveelste aanwijzing dat de AKP al-Nusra de hand boven het hoofd houdt.

De tweet van Hürriyet over de uitspraak van Erdoğan en de berichtgeving door de krant die daarop volgde, leidde verder tot een justitieel onderzoek. Van dat laatste is geen sprake ten aanzien van Yeni Safak, de krant die zoals gesteld HDP-leider Demirtas voor moordenaar uitmaakte op haar voorpagina. Zonder daar ook maar een fractie van bewijs aan toe te voegen dat Demirtas iets met de aanslagen van de PKK van doen heeft. Onder de gegeven omstandigheden valt dat zeker onder de categorie 'oproepen tot geweld', maar in tegenstelling tot Hürriyet gaat Yeni Safak vrijuit.

Het gaat van kwaad naar erger in Turkije en menigeen vraagt zich af hoe onder deze omstandigheden veilige en eerlijke verkiezingen gehouden kunnen worden op 1 november.

Peter Edel is schrijver van De diepte van de Bosporus (2012, Uitgeverij EPO, Antwerpen). Dit artikel verscheen op De Wereld Morgen op woensdag 9 september 2015.

Een "Kristalnacht 2015" in Turkije

Federatie van Koerden in Nederland

In de nachten rond 7 en 8 september hadden er – op amper enkele dagen tijd – in Turkije meer dan 400 aanvallen plaats op HDP-kantoren. Volgens Demirtaş, de covoorzitter van de HDP, zijn deze lynchbendes niet op eigen initiatief op straat verschenen. "Ze worden gesteund door de staat en de regering. Onze aanhangers worden al vermoord en onze kantoren worden al aangevallen van voor de vorige verkiezingen van 7 juni, toen er van dode soldaten nog geen sprake was. Deze aanvallen gaan niet over protest tegen terreur!" De Turkse media doen het fascistische geweld van de laatste twee dagen, tegen Koerden af als protest tegen terreur.

Honderden Koerdische burgers in West-Turkije zijn gewond en een aantal overleden. De politie heeft meegewerkt aan de aanvallen op Koerdische burgers en op hun bezittingen (winkels en huizen).

De Turkse president Erdoğan en de AKP hebben fascistische, (ultra-)nationalistische en racistische groepen aangezet tot protesten, wat de aanloop is geweest tot lynchpartijen van onschuldige Koerden. Deze nachten zullen de geschiedenis ingaan als een 'Kristalnacht' met talloze Koerdische slachtoffers. Het was vergelijkbaar met de gebeurtenissen op 6-7 september 1955 waarop de Grieken, Armeniërs en Joden werden aangevallen door de Turkse nationalisten onder de regie van het leger en de staat/regering.

De aanvallers hebben niet alleen geparticipeerd aan lynchpartijen, maar hebben ook woon- en werkplaatsen van Koerdische burgers geterroriseerd in verschillende gebieden in Istanbul, Ankara, Kirşehir, Kocaeli, İzmir, Balıkesir, Malatya, Mulga, Mersin, Keçiören, Tuzluçayır, Beypazarı, Balgat, Isparta, Konya, Antalya en vele andere steden.

In navolging van de continue provocaties van de regering van president Erdoğan hebben AKP-aanhangers, racisten en fascisten meegedaan aan georganiseerde aanvallen op iedereen die maar een Koerdische uiterlijk heeft. Zo hebben ze in Antalya een Turkse jongen gelyncht omdat hij op een Koerd zou lijken. Een Koerdische man in de stad Mugla (West-Tukije) werd in elkaar geslagen door een menigte en werd gedwongen om de buste van Atatürk te kussen terwijl hij halfnaakt was met een bloedend gezicht. Gedurende de afgelopen 48 uur zijn er meer dan 150 aanvallen uitgevoerd.

Honderden onschuldige Koerdische burgers in West-Turkije zijn verwond tijdens deze aanvallen en een onbekend aantal mensen is gedood. Mensen werden via Facebook opgespoord omdat ze op de HDP hadden gestemd of Koerdische kleding aan hadden. Honderden Koerden in verschillende Turkse steden zijn momenteel ingesloten in HDP-kantoren, waar ze een schuilplaats hebben gevonden voor de lynchende menigtes. De menigtes hebben ramen kapotgeslagen, scandeerden anti-Koerdische en anti-HDP slogans, dit alles onder het toeziend oog van de lokale politie, die niet tussenbeide kwam om het terrorisme van de menigte te stoppen.

De krant Hürriyet is twee keer aangevallen onder de regie van een AKP-parlementariër waarbij de politie alleen maar toekeek. De pro-Erdoğan kranten publiceren foto's en namen van HDP-politici, onder wie de covoorzitters de heer Demirtaş en mevrouw F. Yüksekdağ, om ze te demoniseren zodat ze doelwit worden. Columnisten van de oppositiekranten worden in de pro-Erdoğan-kranten, zoals Star, met de dood bedreigd.

Het beschadigde HDP-hoofdkwartier in Ankara

Sinds begin van gewapende oorlog (1984) van de Turkse staat tegen de Koerden, is het de eerste keer dat zulke voorvallen op zo'n grote schaal plaatsvinden. Erdoğan en de AKP zetten direct, expliciet en welwillend aan tot etnische en nationalistische conflicten. Twee dagen geleden gaf Erdoğan een officieel bevel aan de politiemachten om burgers ter plekke neer te schieten als ze als 'bedreiging' worden beschouwd. Hij deed ook een oproep aan het publiek om medeburgers te melden (kliklijn) die zich 'verdacht' gedragen. Dit is een poging tot het verdelen van de maatschappij, tot het promoten van conflict tussen etnische groeperingen, en het stimuleren van anti-Koerdisch racisme.

De menigtes organiseren zich via sociale media, vormen groepen en vallen huizen aan waarvan men weet dat ze van Koerdische families zijn. Er hebben aanvallen op 128 HDP-kantoren plaatsgevonden, waarbij HDP-borden en slogans zijn verwijderd en vervangen door de Turkse vlag. Andere kantoren zijn in brand gestoken. Menigtes stoppen regiobussen die tussen steden rijden en controleren de identiteitskaarten van burgers om te bepalen wie Koerdisch is en wie niet. Toen de buschauffeurs probeerden weg te rijden om aan de boze menigte te ontvluchten, greep de politie in en werden de bussen gestopt. Dit leidde tot verdere aanvallen op de bussen, chauffeurs en de inzittende burgers. In sommige gevallen, deed de politie mee aan de aanvallen van de fascistische menigte tegen de Koerdische burgers. De bussen van en naar de Koerdische steden durven niet meer te rijden door de Turkse steden.

Deze aanvallen op Koerdische huizen, burgers en buurten zijn nog aan de gang en honderdduizenden Koerden in grote steden in Turkije verkeren in gevaar.

We roepen de internationale gemeenschap op om in het licht van deze verontrustende en duidelijk gecoördineerde aanvallen Erdoğan en de Turkse staat een halt toe te roepen. De internationale gemeenschap moet solidair zijn met Koerden en progressieve krachten (Turken, Armeniërs, Arabieren, Assyriërs en andere minderheden) die Turkije willen democratiseren.

Er moet druk worden uitgeoefend zodat de AKP–regering van Erdoğan onmiddellijk stopt met deze gewelddadige, racistische en etnisch verdelende beleidsvoering.

Dit artikel werd gepubliceerd op de website van de Federatie van Koerden in Nederland op 9 september 2015.

Pelgrimstocht naar Ararat

Nick Hannes

In 1915 en 1916 werden naar schatting tussen de 700.000 en één miljoen Armeniërs in Oost-Turkije vermoord of gedeporteerd, nadat de Jong-Turken de macht van de Ottomaanse sultan hadden overgenomen. Honderd jaar later wil een groep Amerikanen met Armeense roots, nakomelingen van de gevluchte generatie uit 1915, de Armeense genocide gedenken met de beklimming van de berg Ararat in Oost-Turkije.

"Nee, dit is geen gewone bergwandeling", zegt Roupen Harmandayan. *"Dit is een pelgrimstocht. Elke stap die ik hier zet, zit vol betekenis"*. Roupen, een leraar van 57 uit Los Angeles, pinkt een traan weg. Samen met tien andere Amerikanen van Armeense origine, is hij onderweg naar de top van de Ararat.

"Mijn grootouders vluchtten honderd jaar geleden weg uit deze streek. Eerst de Arabische woestijn in, vervolgens naar Griekenland en Libanon. Daar werd ik geboren. Ik was een jonge kerel van 18 toen daar de burgeroorlog uitbrak in 1975. Mijn ouders en ik vluchtten op hun beurt naar de Verenigde Staten."

De genocide is onlosmakelijk verbonden met de Armeense psyche. Het verlies van 'West-Armenië' aan Turkije vormt voor de Armeniërs een historisch trauma. De Ararat, als een stille getuige van de tragedie, is hét nationaal symbool van Armenië. Hij prijkt hij op het officiële wapenschild en op bankbiljetten. Hij komt voor in de logo's van bedrijven en producten. Hij vormt het hoofdmotief van Armeense dichters, schrijvers en muzikanten. Hij hangt, geschilderd of gefotografeerd, in zowat elke Armeense huiskamer.

Ook tijdens de beklimming is melancholie nooit ver weg. 's Avonds in het basiskamp op 3200 meter hoogte, reciteert Roupen Armeense gedichten bij het licht van de gaslantaarn. Gids Gevork speelt eeuwenoude melodieën op de duduk, de traditionale Armeense fluit. *"Zo moeten onze voorouders hier ook de avonden hebben doorgebracht"*, mijmert Artur. *"Hoe bijzonder is het niet om dit te herbeleven op deze berg"*.

Dag vier van de expeditie is 'summit day'. Om twee uur 's nachts schuift een rij schimmen met lampjes op hun hoofd langzaam de steile bergflank op. Op het laatste stuk naakte rots voor de top, worden de stijgijzers aangegespt. Een dichte wolk heeft zich aan de top vastgeprikt. White-out. Plots weerklinkt er gejuich doorheen de gierende wind. Elf Armeniërs vallen elkaar in de armen, 5137 meter hoog. Ontlading en bevroren tranen. Er wordt triomfantelijk gezwaaid met Armeense vlaggen, die eerder tijdens de tocht werden gesigneerd door alle deelnemers. Er schiet me een verhaal te binnen, van een Armeense man, die hier met een ijsbijl een gat kapte om een foto van zijn grootvader te begraven.

"De Ararat is nu van Turkije", zegt Roupen gelaten. *"De Koerden maken er gebruik van. Dit is hun land nu. We kunnen de geschiedenis niet terugdraaien en ze hier buiten schoppen. Wij, Armeniërs, zijn blij dat we hem kunnen bezoeken en ervan genieten."*

Decennia lang was de Ararat gesloten militair terrein. Pas in 1998 werd het gebied geopend voor toerisme. De procedure voor het bekomen van een klim-permit versoepelde gaandeweg, en bergtochten werden steeds populairder, niet in het minst onder Armeniërs. Vandaag bieden tientallen trekking-bureaus in Doğubeyazit, de achtergestelde Koerdische stad aan de voet van de Ararat, expedities aan.

Maar met het recente oplaaiende geweld tussen het Turkse leger en de Koerdische Arbeiderspartij PKK, zou het wel eens een heel kort toeristisch seizoen kunnen worden op de Ararat. Enkele dagen na onze beklimming riepen de Turkse veiligheidsdiensten de berg uit tot uitzonderingsgebied. Toegang is opnieuw verboden, alle komende expedities werden geannuleerd. Een streep door de rekening van honderden mensen – gidsen, koks, chauffeurs, verhuurders van paarden –, die hun brood verdienen op de Ararat.

Nick Hannes is fotograaf en reisde reeds enkele malen uitgebreid door Koerdistan.

HPG
PKK

Damascus probeert zo normaal mogelijk te leven

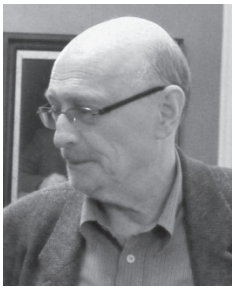

Paul Vanden Bavière

De mainstreammedia laten in hun berichtgeving over de oorlog in Syrië zelden de regeringszijde aan het woord. Zonder de mensen- en volkerenrechten-schendingen van het Assad-regime te willen vergeten of te verdoezelen, lijkt het de redactie wel interessant én relevant om ook eens langs regeringszijde te gaan kijken. Paul Vanden Bavière bezocht Damascus en het regeringskamp van 27 augustus tot 2 september. Hij werkte er in het kader van een missie van het (Nederlandse) Comité van Syriërs in het Buitenland, waarvan Syrisch-orthodoxe christenen de drijvende kracht zijn. Hier volgt zijn verslag.

Midden in een gesprek met Ahmad Badr al-Din, groot-moefti van de Syrische Republiek sedert juli 2005, dus lang voor de oorlog in 2011 in Syrië begon, is er plots een hevige knal te horen. Geen enkele Syriër in het ontvangstkantoor van de moefti kijkt op. Het gesprek gaat gewoon verder alsof er niets is gebeurd. Nadien horen we dat een mortiergranaat is ingeslagen in het centrum van Damascus bij het ministerie van onderwijs. Balans: drie doden en zes gewonden. Een andere granaat iets verder weg maakt een einde aan het prille leven van een babymeisje en kwetst 22 andere mensen. De schuldigen van deze actie tegen burgers zijn niet alleen de terroristen, zo vertellen de Syriërs, maar ook het Westen dat hen steunt en bewapent.

De klap was wel een schok voor de bezoekers. De eerste dagen van ons verblijf in Damascus leek alles zoals bij bezoeken vóór 2011 te gaan: een drukke netjes onderhouden stad, veel mensen in de winkelstraten, zoals de hoofdstraat van de Soek Hamidiyeh, de grootste soek van heel Syrië (zie foto pvb: de soek kort voor de avondlijke sluitingstijd). Restaurants en cafés doen nog altijd goede zaken. Wel af en toe wat geluid op de achtergrond van explosies of overvliegende gevechtsvliegtuigen, ook soms rookwolken in de verte. Sommige dagen was er weinig te horen en op zo'n dag waren we gearriveerd. Wel viel op dat er omwille van de veiligheid veel militaire controleposten waren om wagens op wapens en explosieven te onderzoeken.

De Syriërs, zo leek het, proberen zo normaal mogelijk te leven ondanks de doden die er geregeld te betreuren vallen. Als er ergens een granaat neerkomt, doet iedereen gewoon voort. Men tilt er ogenschijnlijk niet zwaar aan. Zo vertelt de Syrisch-orthodoxe aartsbisschop Dionysius Jean Kawak ons achteloos dat hij enige tijd geleden zijn kantoor weer binnenkwam en merkte dat er granaatscherven door het raam waren terechtgekomen.

Frontlinies

De waarschuwingen dat Damascus niet veilig is, zijn zeker niet ongegrond, ook al doet de regering er alles aan om de gasten te beschermen. De frontlijnen liggen dichtbij. Er is het Palestijnse vluchtelingen kamp Yarmoek ten zuiden van de stad, dat in april in handen viel van Islamitische Staat (IS) met medewerking van de Palestijnse islamitische verzetsbeweging Hamas, die de Gaza-strook controleert. De Palestijnse ambassadeur in Damascus, Anwar Abdul Hadi, zegt dat Hamas het principe heeft geschonden dat de Palestijnse vluchtelingen zich niet mogen mengen in de binnenlandse zaken van hun gastland. "De mensen van Hamas hebben ons in deze oorlog betrokken door in 2013 Yarmoek en andere kampen binnen te trekken. Op 1 april 2015 haalden ze IS binnen. Nu is 70 % van het kamp bezet door IS en Jabhat al-Nusra. Van de oorspronkelijke 200.000 bewoners schieten er maar 5.000 over. Maar het toelaten van IS veroorzaakte een

scheuring binnen Hamas: 150 van de 450 Hamas-strijders verlieten het kamp", aldus Hadi.

Het Syrische leger houdt zich momenteel nog op de vlakte rond het kamp en heeft liefst een onderhandelde oplossing. "We hebben al herhaaldelijk geprobeerd de kwestie op te lossen, maar het probleem is dat de bezetters wachten op orders van Saoedi-Arabië en Qatar", besluit de ambassadeur.

Een veel belangrijker front is de Ghouta, een landbouwgebied dat begint ten noordoosten van Damascus, en grotendeels in handen is van terroristische groepen. Van daaruit bestoken ze geregeld Damascus. Zo'n aanval op 12 augustus kostte toen het leven aan dertien mensen. Het bombardement had niet toevallig plaats net voor het bezoek van de Iraanse minister van Buitenlandse Zaken, Mohamad Javad Zarif, aan de Syrische hoofdstad. De Syriërs reageerden een paar dagen later en zouden daarbij meer dan 100 mensen hebben gedood toen een projectiel op een plaatselijke markt terecht kwam.

Dit was aanleiding tot een vrije tribune in De Standaard, die een oproep was tot actie tegen president Assad. Uiteraard vergeet de auteur te vermelden dat de terroristen ook geregeld onschuldige slachtoffers maken in Damascus. (Naar schatting is ruim de helft van de ongeveer 240.000 dodelijke slachtoffers aan regeringskant gevallen). Evenmin vertelt hij dat dit het werk is van ene Zahran Alloush, de leider van 'Het Leger van de Islam', de sterke man van Douma, op 7 km van Damascus, die de lokale man van Saoedi-Arabië is. Hij wordt in Ghouta beschouwd als een oorlogsprofiteur die meer bekommerd is om de opbrengsten van de zwarte markt dan om echt oorlog te voeren tegen het Syrische leger. Ter plekke is hij echt onpopulair, zozeer zelfs dat er betoogd wordt tegen hem. Dit weet nochtans de Franse anti-Assad-krant Le Monde te vertellen.

Vluchtelingen

Frontlinies in de nabijheid, brengen onvermijdelijk vluchtelingen mee. Damascus heeft een 5 miljoen inwoners. De vicegouverneur van Damascus, dr. Ahmad Nabulsi weet ons bij een bezoek aan het Opvangcentrum Saadallah Wannous te vertellen dat Damascus 1,2 miljoen vluchtelingen telt. "Omdat Damascus één van de meest veilige provincies van Syrië is", aldus dr. Nabulsi.

Het Wannous-centrum geeft onderdak aan zo'n 250 mensen van samen 49 gezinnen. Het Wannous-centrum is een school die werd vrijgemaakt voor dit doel. De niet al te grote klaslokalen zijn met houten beschotten in twee gedeeld. Gezinnen met soms 4 à 5 kinderen beschikken zo over een halve klas. Alle ondersteuning wordt uitgevoerd door vrijwilligers, die onder meer voor voedselpakketten zorgen. De kinderen gaan naar de dichtst bijgelegen scholen. Volwassenen krijgen beroepsopleiding om zelfredzaam te worden. Op de vraag of de regering internationale steun krijgt voor de vluchtelingen, luidt het antwoord negatief. "Noch van de Europese Unie, noch van de Verenigde Naties. Enkel het Rode Kruis helpt wat."

Tentenkampen zijn er niet te zien in Damascus. Echt veel wordt er niet gebedeld in de stad, minder dan in de meeste Europese hoofdsteden. Minister van Sociale Zaken, mevrouw Rima Kadri, merkt op dat het de regeringspolitiek is in regeringsgebied geen tentenkampen op te zetten, maar de mensen een echt dak boven het hoofd te geven. Daardoor zijn de vluchtelingen niet zichtbaar in het straatbeeld.

De minister onderstreept ook dat "hulp alleen niet voldoende is". "We willen ons inzetten voor onderwijs en opleiding zodat de mensen niet afhankelijk blijven. We willen dat de burgers die alles verloren terug zelfredzaam worden, echt onderwijs krijgen en bv. microbedrijfjes kunnen oprichten." De minister merkt fijntjes op dat uit door de regering gecontroleerde gebieden er maar weinig mensen naar Europa vluchten. "In de ongecontroleerde gebieden verdrijven de terroristen de mensen die hun mening niet delen. We betreuren het vertrek van de Syriërs vanuit oorlogsgebied naar Europa. Het zijn ontwikkelde jongere mensen, die we nodig hebben. Wij als Syrische regering zullen ons inzetten om ze terug te krijgen. We willen ze terug om hen hun waardigheid terug te geven, want in het buitenland worden ze soms beledigd."

Dat de Syriërs niet massaal de regeringsgebieden ontvluchten uit schrik spreekt de demonisering van Bashar al-Assad door de mainstreampers- en politici

tegen. Wel zijn de jihadisten van IS, van Jabhat al-Nusra (het Steunfront [voor het volk van Syrië]), Ahrar al-Cham (de Vrije mannen van Syrië) e.a., zoals de talloze filmpjes op tv, internet en de sociale media bewijzen wel degelijk 'bloeddorstige duivels'. Geen wonder dat maar weinig of geen Syriërs hun heil in de door hen veroverde gebieden willen zoeken.

Volgens gegevens van internationale organisaties is de helft van de Syrische bevolking van 24 miljoen mensen op de vlucht. Naar schatting vier miljoen in totaal vertrokken naar Libanon, Turkije, Irak en Jordanië. En vandaaruit naar Europa. Sommigen in Damascus denken dat de huidige massale toevloed vanuit Turkije een bewuste politiek is van de Turkse regering, die de vluchtelingenkampen langs de Syrische grens leeg aan het maken is om verdere kosten – president RecepTayyip Erdogan schatte de gedane kosten onlangs op 6 miljard dollar – te voorkomen.

Minderheden

Alhoewel het klimaat normaal en ontspannen lijkt in Damascus, leeft er een onderhuidse vrees voor de toekomst. Dit vooral bij de minderheden: de 12 à 15 % alawieten (een tak van de sjiieten), de 3 % andere sjiieten, de 10 % christenen en de 3 à 4 ´% druzen. Ook een belangrijk deel van de meerderheid van de soennieten ziet een islamitisch bewind niet zitten.

Vele mensen worden liever niet gefotografeerd of willen hun naam niet kwijt uit vrees dat die gegevens opgepikt zullen worden door de salafistische netwerken over de hele wereld en zij daardoor op een zware lijst zouden kunnen terechtkomen. Het zou hun eigen leven en hun familie en verwanten in levensgevaar kunnen brengen.

De historische gebeurtenissen vanaf de Eerste Wereldoorlog zijn nog altijd diep in het geheugen gegrift van de christenen. Niet alleen was er de Armeense genocide in 1915, waarbij naar schatting 1,5 miljoen mensen omkwamen. In datzelfde jaar werden ook de Syrisch-orthodoxe christenen, ten noorden van het huidige Syrië, en de Assyriërs in het uiterste zuidoosten van Turkije, aan het drielandenpunt tussen Turkije, Irak en Iran, slachtoffer van 'Sayko', het zwaard waarmee hun, door geen enkel land erkende genocide wordt aangeduid. De overlevende Assyriërs kwamen in Irak terecht, vele Syrisch-orthoxen werden nog in de jaren 1920 op bevel van Atatürk de grens met Syrië over gejaagd.

Over de cijfers, zoals die van de Armeense genocide, wordt al jaar en dag gediscussieerd. Aartsbisschop Dionysius Jean Kawak (zie foto pvb: Aartsbisschop Kawak naast een vaandel ter herdenking van de 100ste verjaardag van de genocide op de Syrisch-orthodoxe christenen in de ontvangsthal van het patriarchaat in Damascus), houdt het tijdens een gesprek op het patriarchaat van de Syrisch-orthodoxe kerk in de oude stad van Damascas op "500.000 Syrische christenen die in 1915 martelaar werden".

Die herinnering en de systematische politiek van IS en andere jihadistische groepen om de christenen te bekeren, te verdrijven, te doden of ze op zijn minst de "djizja", de islamitische taks voor christenen en joden te doen betalen, wegen op de christelijke gemeenschappen. Aartsbisschop Kawak betreurt het dat vele christenen vertrekken wegens het gebrek aan veiligheid, maar ook omwille van de economie. "Alles wordt hier duur, de christenen zoeken elders een nieuw leven, in het bijzonder voor hun kinderen", aldus de aartsbisschop. Hij wijst erop dat Syrië een seculiere staat was, waar tot vijf jaar geleden nooit naar iemands godsdienst werd gevraagd. Hij hoopt dan ook dat het geweld in Syrië zou stoppen. "We moeten daartoe de internationale gemeenschap bewegen geen steun meer te geven aan die mensen."

De moeilijke situatie, met oprukkende terroristen, heeft ervoor gezorgd dat de christenen tot de ferventste aanhangers van president Bashar al-Assad behoren. Ze kunnen hiervoor rekenen op de hulp en steun van de diaspora van al jaren geleden geëmigreerde Syrische christenen, die hopen dat de westerse regeringen uiteindelijk hun steun aan de terroristen, die hun geloofsgenoten in Syrië bedreigen, zouden stopzetten.

Paul Vanden Bavière is gepensioneerd journalist van De Standaard. Hij is actief als hoofdredacteur van Uitpers en als bestuurslid van het Koerdisch Instituut.

Strijd om kinderen in Kobanê: studieboeken worden ingeruild voor wapens

Pieter Stockmans

In de Syrische stad Kobanê behaalden de Koerden een overwinning op de Islamitische Staat (IS). Begin deze maand lanceerde de IS echter een aanval op een ander Koerdisch stadje, en ook de Koerdische enclave Afrin werd omsingeld door jihadisten. Journalist Pieter Stockmans trok naar het gebied, en ontdekte er een ándere oorlog dan die uit het avondjournaal: de strijd om de kinderen, die voor het schoolbord wordt uitgevochten. "Muziek, tekenen, filosofie, psychologie en sociologie werden afgeschaft. Het salafistische lessenpakket werd ingevoerd."

Tussen twee trekken aan haar sigaret door kijkt Hevi Mustafa, eerste minister van de Autonome Democratie Rojava/kanton Afrin, naar de nieuwe Koerdische zender Ronahi. Op het scherm bestuderen kinderen kaarten van Groot-Koerdistan, en volgen ze Koerdische les. Mustafa's generatie groeide op in het Syrië van dictator Bashar Al-Assad, wiens assimilatiebeleid miljoenen Koerden verbood om hun eigen taal te leren lezen en schrijven. Buiten het kantoor knalt muziek door de luidsprekers: de Koerdische Arbeiderspartij PKK viert het begin van de gewapende strijd tegen het Turkse leger, 30 jaar geleden. Symbolen van de Syrische revolutie zijn er niet te zien, alleen van de 'Rojava-revolutie'. Kinderen zwaaien met portretten van PKK-leider Abdullah Öcalan, vrouwen dragen foto's van geliefden die een martelaarsdood stierven. Sinds 2012, na een korte oorlog tegen het Vrije Syrische Leger, lijfden de Koerden drie stukken van Noord-Syrië in bij de Unie van Gemeenschappen van Koerdistan. Turkije en het Westen beschouwden die Unie als de politieke arm van de PKK en dus als 'terroristisch'. De PKK beschouwt ze als een confederale staat met een lokale regering voor elke autonome regio. De Democratische Unie Partij (PYD) bouwt de staat op, de 'volksbeschermingseenheden' (YPG) beschermen de buitengrenzen.

Heiligschennis

Twintig meisjes van de vrouwelijke YPG-afdeling verwelkomen ons met een stevige handdruk in hun trainingskamp. Aan de betonnen muren hangen posters van een jonge Öcalan, geflankeerd door martelaars en besneeuwde bergtoppen. *"We vechten om zijn verworvenheden te beschermen: onze taal en onze emancipatie"*, zegt commandante Sariya terwijl ze thee laat brengen. Aan haar accent te horen is ze een Koerdische uit Turkije. *"In de gebieden rond ons worden vrouwen onderdrukt, maar in Rojava zullen vrouwen hun leidende positie in de samenleving behouden, dankzij de vrouwelijke martelaars."*

Soldate Roksan ruilde haar studieboeken in voor wapens: *"Als advocate wilde ik vrouwenrechten verdedigen. Maar wat ben ik daarmee als onze vijand van vrouwen slaven wil maken?"* zegt ze. *"Vandaag is het zwaard belangrijker dan de pen."* In het kamp volgen de meisjes lessen militaire strategie, taal, en de filosofie van Öcalan. Sariya staat erop dat we hen fotograferen boven op een tank die ze op de IS zouden hebben buitgemaakt. Dan beveelt ze een meisje om de bloemen op het binnenplein water te geven. *"Öcalan bevorderde onze participatie in het leger, maar we blijven vrouwen"*, lacht ze. Sommige meisjes zijn nog wat stuntelig met hun Kalasjnikov. Het zijn vrijwillige rekruten, maar er zou dienstplicht kunnen komen. Enkel om mensenlevens te beschermen, of ook om meer grondgebied voor de autonome staat te veroveren? Er komt geen antwoord.

Zelfs in de muziek- en tekenschool van de partij

De inwoners van Afrin vieren Newroz

is de stap naar het mitrailleur nooit veraf. Helemaal overstuur zegt een van de meisjes: *"Dit penseel geeft een uitweg voor onze pijn. Niemand zal ons onze rechten geven, dus grijpen we ze zelf."* Teken- en muzieklessen? Vrouwelijke soldaten? Heiligschennis volgens de buren van de IS en het Nusra Front. En er is meer. In het bloedhete sportcentrum lopen meisjes rondjes rond het basketbalveld. *"Vroeger deed ik nooit aan sport, maar sinds we naar Afrin vluchtten en ik lid werd van de sportclub, wou ik dat ik nooit meer naar huis hoefde"*, zegt een elfjarig meisje. Sportclubs zijn nieuw voor de mensen hier, zeker voor meisjes. Nu de oorlog hen daartoe de kans biedt, neemt de emancipatie vanuit de Democratische Unie Partij hand over hand toe. *"We strijden tegen de dictatuur van Assad, die onze regio nooit heeft ontwikkeld. Maar ook tegen onze eigen opvoedingscultuur, die kinderen zó veel grenzen oplegt"*, zegt trainer Avesta Nasif. Haar lip trilt, alsof ze haar gram haalt door meisjes basketbaltraining te geven.

Net zoals de sport stuit ook het theater op verzet. *"Veel ouders zeggen me dat toneel niets opbrengt"*, zegt Haitham Mustafa, de directeur van het nieuwe theatergezelschap. In de theaterzaal repeteert hij met zijn jongeren een stuk over verspild talent. *"Theater opent de geest van een hele generatie"*, zegt hij. *"Thuis zijn de kinderen veroordeeld tot een anoniem bestaan, maar op het podium worden ze iemand. Kinderen hebben zo veel potentieel,*

je moet ze gewoon op weg helpen. Rojava wordt een land dat talent apprecieert."

De kinderen barsten alvast van de energie. Wanneer we na de repetitie op het podium gaan zitten, gooien we een gevoelige vraag in de groep: *"Wie wil er naar Europa?"* Een jongen legt met een schuine blik de anderen het zwijgen op. *"Onze vader Öcalan vraagt niet dat we ons land achterlaten, maar dat we het samen opbouwen"*, declameert hij. Applaus. Wie niet klapt, is verdacht. Premier Hevi Mustafa was duidelijk in haar boodschap aan de emigranten: *"Veel Koerden nemen risico's om naar Turkije en Europa te migreren. We hopen dat ze hier blijven om hun thuisland te verdedigen, want de jihadisten plannen een offensief om Noord-Syrië in te palmen."* En toch: lachend klampen de jongens en meisjes van het theatergezelschap ons aan: *"Neem me mee!"*

Versmoorde taal

Dat de blik van veel jongeren op Europa is gericht, heeft alles te maken met het onderwijs. Velen willen na hun achttiende voortstuderen, maar de certificaten van middelbare scholen in Rojava worden niet meer erkend door het regime van Assad. Studenten zitten geblokkeerd tussen twee schoolsystemen. *"Zeker 70 procent van onze leerlingen wil naar Europa"*, zegt Azad Ali, directeur van basisschool De Vrienden. Een van hen is Viyan, een meisje van veertien uit Aleppo. Net zoals honderdduizenden Syriërs die het geweld ontvluchtten, kwam ze naar Afrin, waar ze weer naar school kon. "*Als er na het middelbaar nog altijd niets veranderd is, wil ik naar mijn tante in Duitsland"*, zegt ze.*"Dan studeer ik Duits en begin ik aan de universiteit."* Ze laat het als een koud kunstje klinken, maar ze weet best dat er haar nog een hoop beproevingen te wachten staan.

Minister van Onderwijs Riad Mohamed probeert leerlingen als Viyan die beproevingen te besparen. Hij plant hogescholen in Afrin. *"Er liggen plannen klaar voor een theaterschool, die vakken als muziek, moderne dans en literatuur zal aanbieden"*, vertelt de minister ons.*"Een tweede hogeschool is al operationeel: in de taalschool worden leraars opgeleid die voor het eerst een Koerdisch lessenpakket zullen geven in middelbare scholen."* In de taalschool horen we hoe een vrouw leesoefeningen doet om de grammatica onder de knie te krijgen. Haperend, want Algemeen Koerdisch is niet de spreektaal. Op het bord staat uitleg over Rojava, of 'West-Koerdistan', en in een bibliotheek met portretten van Öcalan en Che Guevara lezen vrouwen boeken van Koerdische schrijvers. Hier verrijst een versmoorde taal.

Maar de angst dat de gevechten naar Afrin zouden overslaan, zit er diep in. De Koerdische YPG drong de Islamitische Staat terug uit Kobanê, met de steun van Amerikaanse luchtaanvallen, maar begin deze maand viel de IS de andere Koerdische Autonome Regio Jazira aan. Is Afrin de volgende? Bij het verlaten van de klas loopt Viyan ons achterna. Ze stopt ons een briefje toe. *"We don't want armed groups to enter our city."* Een paar weken later stuurt ze ons een bericht via Facebook: *"We zijn zenuwachtig, het Nusra Front is onderweg naar Afrin."* Er was in de buurt een bomauto ontploft. Vier Koerdische soldaten en twee kinderen kwamen om.

Directeur Azad Ali had ons gevraagd om in de klas niet over politiek te praten: *"We brengen de kinderen geen ideologie bij, alleen liefde voor hun land."* De vraag is dan: welk land? Syrië of Rojava? *"Goeie vraag"*, lacht hij. Een antwoord vinden we bij het hoofd van de geheime dienst van Afrin: *"Rojava wordt een deelstaat van een federaal Syrië. Ons zelfbestuur is een model voor de rest van het land: elke religieus-etnische gemeenschap een autonoom bestuur geven is de beste garantie op vreedzaam samenwerken. Anders graaft elke gemeenschap zich in."* Hij erkent dat ze Syrië federaliseren zonder echt te weten wat de andere deelstaten zijn, maar hij ziet geen andere uitweg: *"De Syrische oppositie kon ons niet verzekeren dat de rechten van de Koerden in het nieuwe Syrië gegarandeerd zouden zijn, en de jihadisten worden gesteund door machtige landen die onze autonomie niet erkennen."*

Dit artikel is een extract uit een langere reportage van Pieter Stockmans voor Knack, verschenen op 4 september 2015. De volledige reportage kan je lezen op Knack.be: "Strijd om kinderen in Kobani: studieboeken worden ingeruild voor wapens".

Als freelancejournalist brengt Pieter Stockmans onder meer verslag uit over de Koerdische regio's, de Arabische wereld en het Midden-Oosten.
U kunt het werk van Pieter Stockmans volgen via:
Website: www.pieterstockmans.be
Facebook: www.facebook.com/tussenvrijheidengeluk
Twitter: @VRIJHEIDenGELUK

In de bergen met de PKK

Gerd De Wilde

In juni 2015 vertrokken we met een kleine delegatie uit België richting Erbil, in de Koerdische Regio (KRG) in het noorden van Irak. Samen met Jozef Devillé (documentairemaker) en Sander Vandenbroucke (cameraman) wilden we een documentaire maken over Rojava: het socio-politieke experiment van de Koerden in Rojava, in het noorden van Syrië. We vertrokken met Derwich Ferho (directeur Koerdisch Instituut) en Ludo De Brabander (woordvoerder Vrede vzw). De eerste 10 dagen reisden we samen en het werd een roetsjbaan van intense gesprekken en bijzondere ontmoetingen. Dit is een impressie van ons verblijf in de PKK-trainingskampen in het Qandil-gebergte in de KRG in het noorden van Irak, een plaats die op dit moment opnieuw zwaar gebombardeerd wordt door Turkije.

Naar Irak vertrekken doe je niet zomaar. Reisbureaus houden zich er niet mee bezig en Buitenlandse Zaken raadt het je ten stelligste af. Eigenlijk gaat niemand erheen zonder een goede reden. De vlucht vanuit Frankfurt was niet eens halfvol. Weinig goede redenen om naar Irak te gaan. Maar na veel lezen, gesprekken met journalisten en na familie en vrienden toch eens goed omhelsd te hebben, waren we er, alvast mentaal, klaar voor.

De vlucht landde in Erbil, de hoofdstad van de KRG in het noorden van Irak. Sinds een aantal jaren is het land in 2 administratieve en politieke delen opgesplitst. Noord-Irak, Koerdisch Irak of Zuid-Koerdistan voor de Koerden, vaart al langere tijd een autonome koers. Een geïntegreerde politiek, olie en diplomatieke relaties die op zelfbehoud gericht zijn, zorgden hier voor welvaart. Alle grote olievoorraden van Irak liggen hier: het belang van de grootmachten om deze regio niet naar het stenen tijdperk te laten schieten, speelt evenzeer mee. Toch is de kloof tussen arm en rijk er groot en is de pas geopende gigantische Carrefour net buiten het stadscentrum enkel voor de gegoeden.

Na een korte rustpauze om wat te acclimatiseren (het kwik zal de komende weken niet onder de 30 graden zakken) wordt de toon gezet in een gesprek met de lokale KNK (Koerdistan Nationaal Congres) en krijgen we een diepgaande analyse van de huidige situatie in Iraaks-Koerdistan. Politiek is hier geen gedoe over foute tweets, maar een kwestie van leven of dood en zo wordt er ook over gepraat. Met een doordachte ernst en de strijdbaarheid om juiste beslissingen te maken of af te dwingen. Na het gesprek krijgen we groen licht om de PKK-kampen te bezoeken in de bergen.

Bovenal menselijk

De mythische PKK-kampen in het Qandil-gebergte. Ik had moeite om het me voor te stellen, maar na een lange rit staan we plots aan een checkpoint. Vanaf hier begint het, vanaf hier begint een beetje een andere wereld, de komende vier dagen zullen we zien hoe de kampen georganiseerd zijn en het zal nooit ophouden me te verwonderen hoe moedig en krachtig de mensen zijn die hier wonen en trainen. Militarisme maakt me ongemakkelijk en een guerrillatrainingskamp leek me daar niet bepaald van gespeend. Ik bereidde me dan ook voor op een oncomfortabel leermoment en een onderdompeling in een wereld die nooit de mijne zou zijn. Het warme en zelfs vrolijke onthaal aan het checkpoint veranderde meteen iets. De dagen erop begreep ik dat dat kwam omdat, wars van alle vlaggen, afbeeldingen van Öcalan (in élke kamer en uithoek

minzaam lachend aanwezig), uniformen en heldenverering, het bovenal de menselijkheid van hun doelstellingen is die primeert. Het waren mensen die trainden om hun volk, territorium en cultuur te verdedigen bij een aanval. Geen hersendode, kritiekloze slaven van een imperialistische doctrine of bodybuilder-bullebakken die enkel willen vechten, maar mannen en vrouwen die zij aan zij instaan voor de bescherming van hun gemeenschap. De Kalasjnikovs, granaatgordels of raketwerpers die ons steeds omringden, verloren in mijn blik de potentiële agressie die ze anders zo onaangenaam maken. Hun uniformen zijn een mix van traditionele Koerdische kledij en camouflagepakken die praktisch zijn in de strijd. Helmen dragen ze niet, dat hindert een guerrillero alleen maar. In de bergen leven ze in symbiose met de plaatselijke bevolking en de natuur, per kamp leeft een tiental strijders samen, maar die verplaatsen zich geregeld. Indien ze te drastisch zouden ingrijpen op hun omgeving zouden de honderden zich steeds verplaatsende kampen de bergpracht eenvoudigweg verwoesten.

© *Sander Vandenbroucke*

Op verscheidene plaatsen waren er gespecialiseerde faciliteiten, zoals een nagelnieuwe en state-of-the-art tandartspraktijk die volledig was ingegraven in een berg en waarvan je van buitenaf enkel een donker gat kon zien. Ook een miniziekenhuis, een revalidatiekliniek (waar vele guerrilla's uit Syrië kwamen revalideren) en een atelier waar uniformen worden gemaakt, mochten we bezoeken.

Duitse liefde

Naast militaire training en een ecologisch bewustzijn is het aanleren van de juiste ideologie voor de PKK vitaal. De moraal, filosofie en principes van de strijd zijn even belangrijk als praktische guerrillatechnieken. We ontmoetten een jonge blonde Duitser, 22 jaar, maar hij had al twee jaar het veilige Duitsland achterwege gelaten om hier bij de PKK te zijn. Hij kon zich niet meer verzoenen met een verkilde samenleving waar je "als een gek wordt aangekeken als je gewoon vriendelijk dag zegt tegen de mensen". Hij zocht en vond hier wat hem een gemeenschap leek die menselijke waarden liet primeren. We luisterden gefascineerd naar zijn discours dat soms te zeer "geïndoctrineerd" leek, maar waar bij wijlen ook een verlicht mensbeeld in doorschemerde. Zijn standpunt over de liefde was daar een mooi voorbeeld van. Zo kon hij als PKK-er nooit met een meisje samen zijn (de organisatie verbiedt zoiets - het zou het dagdagelijkse leven in de kampen grondig verstoren mochten er amoureuze relaties toegelaten worden) en hij debiteerde dat "de liefde voor de gemeenschap" waardevoller was dan die voor een individu. Een uitspraak die ik enkel kloosterlingen had horen maken. Ja, liefde voor je gemeenschap is in wezen grootser dan die voor één persoon, maar moet een 22-jarige daarom verliefdheid onderdrukken?

Tijdens de hele reis (niet enkel in de bergen dus) zagen we enorm veel verminkten, mensen zonder handen, armen of benen, mensen met gruwelijke wonden. Overal zagen we wat "getekend door de oorlog" betekent. Over de psychologische impact, het verdriet of de waanzin hebben we op een Yezidi-jongen na niemand horen praten, alsof men het beter

Recente aanvallen op Qandil

Op 24 juli begon Turkije Qandil te bombarderen, de 2,5 jaar oude wapenstilstand tussen de Turkse overheid en de PKK werd daarmee tenietgedaan. Sindsdien zijn er honderden bombardementen geweest. Recent was er ook een grondtroepenactie van het Turkse leger in Irak waarbij 1000 Turkse troepen jacht hielden op een PKK-eenheid. Precieze cijfers van het aantal doden aan Turkse of Koerdische kant zijn moeilijk in te schatten want deze maken aan beide zijden deel uit van de propaganda. De cijfers van International Crisis Group (ICG) hebben het voor de maand augustus over 67 Turkse militairen, 53 PKK-leden en 28 burgers. Momenteel worden in Turkije meer dan achthonderd mensen vastgehouden op verdenking van steun aan de PKK, waaronder heel veel HDP-leden en verkozenen. Een zeer voorlopige tussenstand, want het conflict escaleert volop. In Turkije zelf schat men dat er momenteel zo'n 10 Koerdische doden per dag vallen en er zijn steeds meer gewelddadige confrontaties tussen Turkse burgers en Koerden. Vermoed wordt dan ook dat het reële dodental een veelvoud is van de officieel gerapporteerde cijfers die de ICG publiceerde. (GDW)

niet oprakelt uit vrees te verzwelgen in de eindeloze golf miserie die er zou mee uitgulpen.

De oudste strijder

Geen harde woorden of haat ook toen we later één van de oudste (zo niet dé oudste) guerrillero ontmoetten: 75 jaar was hij en nog steeds bij het ochtendgloren pompen en sit-ups doen. Van hem geen heroïsche strijdersverhalen, maar een tot tranen toe bewogen betoog over menselijkheid en menselijke waardigheid. Over hoe in het licht van onrecht en verschrikkingen de enige uitweg is om méér mens te worden en niet minder. Het contrast werd eventjes zo groot dat het bijna surreëel leek: de ecologisch bewuste humane guerrillero tegenover het pekzwarte, misogyne en van haat vervulde IS. Niet ver hiervandaan, in de Vruchtbare Sikkel (de Levant, het gebied tussen Tigris en Eufraat, nvdr.) schreef men voor de eerste keer de verhalen neer over goed en kwaad die nog steeds onze culturele blauwdruk mee vormen. De (pre-)Bijbelse strijd tussen kosmische krachten die elk hun uitweg zochten in onze werkelijkheid, hier leek het plots héél dicht bij mekaar te lopen en hoe dichter ze mekaar naderden hoe extremer ze leken te worden. We duizelden er even van.

Soms vroeg men ons ook om even onder een boom te wachten omdat er drones passeerden en ook al gingen we schuilen, we vonden het toch een tikkeltje dramatisch: de Turkse overheid wist toch allang hoe deze plaats eruitzag en hoe ze al dan niet moesten toeslaan?! Ondanks de spanning rond de toen nakende Turkse verkiezingen konden we enkel conflicten vermoeden in Turkije zelf en een mogelijke tegenreactie van de Turkse Koerden tegen de ongegronde arrestaties en intimidaties tegen HDP-leden. Dat twee maand later Turkije hier al zou bombarderen was een grote verrassing. Ten slotte was het al twee jaar geleden dat de bergen nog gebombardeerd werden. Op dit moment zijn er voor het eerst sinds lang zelfs Turkse grondtroepen die dit gebied binnenvallen. Het is hoog tijd dat de internationale gemeenschap de PKK van de lijst van terroristische organisaties schrapt en de Turkse bombardementen veroordeelt.

Gerd De Wilde is Vergelijkend Cultuurwetenschapper.

Interne meningsverschillen omtrent Shengal vertragen het gevecht tegen de Islamitische Staat

Saad Salloum

In augustus 2014 richtte de Islamitische Staat een bloedbad aan in de stad Shengal (Sinjar), een belangrijke stad van de Yezidi-gemeenschap in Irak. Tienduizenden Yezidi vluchtten het Shengal-gebergte in, waar ze in extreem barre omstandigheden vast kwamen te zitten, omsingeld door IS-milities. In december 2014 slaagde een coalitie van verschillende Koerdische en Yezidi-milities erin het gebergte te bevrijden en de laatste vluchtelingen te redden. Het leek alsof de bevrijding van de stad Shengal, aan de voet van de bergen, niet lang op zich zou laten wachten, maar tot op vandaag is de stad grotendeels in handen van IS. De Iraakse academicus en journalist Saad Salloum legt in onderstaand artikel geschreven voor de nieuwssite Al-Monitor uit hoe interne verdeeldheid de bevrijding van Shengal bemoeilijkt.

De Iraakse bevolking roept om de bevrijding van gebieden bezet door de Islamitische Staat (IS), maar aanhoudende geschillen tussen de partijen die deelnemen aan de bevrijdingsoperaties belemmeren dit proces. Onlangs is er een nieuw conflict ontstaan tussen krachten geaffilieerd aan minderheidsgroepen in Nineveh - inclusief de Yezidi - en krachten van de Koerdische autonome regio. Dit conflict kan het bevrijdingsproces van de minderheidsgebieden in de vlaktes van Nineveh vertragen.

Nadat IS Shengal overnam in augustus 2014 vormden de Yezidi een onafhankelijke militaire macht samengesteld uit vrijwilligers, de Verdedigingseenheden van Shengal (Sinjar Defense Units, HPS). De HPS wordt geleid door Haider Shesho, die uit Duitsland kwam om de bevrijdingsstrijd te leiden. Deze Yezidi-verzetskrachten hesen zelfs hun eigen vlag.

De bevrijding van de stad Shengal werd echter een stuk ingewikkelder toen meerdere politieke partijen begonnen strijden om invloed in Shengal. Zo veranderde de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) haar organisatorische structuur en promoveerde haar lokale filialen in Shengal van administratief tot leidinggevend niveau. Ondertussen vertrouwde de Koerdische Democratische Partij (KDP) de Peshmerga-officier Qasim Shesho (die geen familie is van Haider Shesho) het bevel toe over een militaire brigade die zelf de leiding heeft over een andere Yezidi-eenheid die onder de Peshmerga-troepen valt. De derde belangrijke partij in Shengal - en de best georganiseerde - is de Koerdische Arbeiderspartij (PKK).

Op die manier zijn er drie Yezidi-milities tot stand gekomen die niet alleen strijden tegen IS, maar die ook onderling concurreren over de controle over dit strategisch belangrijke gebied.

Shengal Verzetseenheden (YBS)

De YBS zijn een onderdeel van de PKK en ze bestaan uit Yezidi uit Turkije en Syrië. De groep heeft eveneens een uitsluitend vrouwelijke eenheid, genaamd de Vrouwen Verdedigingseenheden.

Yezidi-burgeractivisten uit Duitsland vertelden Al-Monitor, op voorwaarde van anonimiteit, dat een aantal Europese Yezidi, voornamelijk uit Duitsland – het Europese land met de grootste Yezidi-gemeenschap buiten Irak – zich hebben aangesloten bij de YBS. Deze groep van 1200 strijders is opgeleid door de Koerdische Volksverdedigingseenheden YPG in Syrië. Veel Yezidi-vrijwilligers hebben een militaire opleiding gevolgd in de Syrische provincie Hasaka, zo vertelden

Mannen en vrouwen staan zij aan zij bij de Shengal Verzetseenheden

enkele Yezidi-strijders op voorwaarde van anonimiteit.

Eind 2014 richtte de PKK ook een eenheid op voor zelfadministratie in Shengal en stichtte het de Yezidi-raad van Shengal. Deze raad bestaat uit 27 leden die de ontheemde Yezidi vertegenwoordigen die verspreid leven over het Newroz-vluchtelingenkamp in Derik (in Hasaka, Rojava, Syrië), in vluchtelingenkampen in Turkije en in het Shengal-gebergte. Deze raad is belast met het voorbereiden van de grondslagen voor het zelfbestuur van Shengal.

In januari 2015 verklaarde de president van de Koerdische Regionale Regering, KDP-leider Massoud Barzani, dat hij dit beschouwt als een stap van de PKK om een kanton op te richten in Shengal.

Shengal Verdedigingseenheden (HPS)

De HPS, de tweede grootste gewapende macht van de Yezidi, is opgebouwd uit 5000 strijders, waaronder 400 vrouwen. De leiding van deze groep onderhoudt banden met de PUK, HPS-leider Haider Shesho is zelf lid van deze partij.

Yezidi-activisten in vluchtelingenkampen vertelden dat Haider Shesho, als gevolg van het politieke conflict over de controle van Shengal, begin april 2015 werd gearresteerd door de veiligheidsdiensten van de Koerdische Regionale Regering (die geleid worden door de KDP van Barzani, nvdr.). Dit veroorzaakte een golf van verontwaardiging onder de Yezidi, die op 7 april protesten organiseerden in steden zoals Zakho (waar momenteel veel Yezidi verblijven, nvdr.) en vluchtelingenkampen in de Koerdische autonome regio.

Het Koerdische Ministerie van Peshmerga (KDR) verbiedt de vorming van elke onafhankelijke militaire macht, aangezien het beleid vereist dat alle religieuze en nationalistische strijdkrachten opereren onder zijn bestuur en zijn orders volgen. De KDR is niet opgezet met Shesho omdat de HPS een militaire kracht buiten

het kader van de KDR heeft gevormd en omdat de militie geld zou ontvangen hebben van de PUK, zonder dat de Regionale Regering van Koerdistan daarvan op de hoogte was gesteld. Shesho's verzet tegen het gezag van de Regionale Regering van Koerdistan ging echter verder dan dat, zo werd er ook werk gemaakt van een onafhankelijke administratie en een eigen vlag voor Shengal.

Deze crisis onthult een politieke strijd tussen Koerden en sjiieten voor invloed over deze krachten in gebieden die de Koerden beschouwen als een integraal onderdeel van hun regio, terwijl ze tegelijkertijd onderworpen zijn aan de administratieve regels van de (door sjiieten gedomineerde, nvdr.) Iraakse federale overheid. De crisis onthult ook het conflict over Shengal tussen de twee grote Koerdische partijen, de PUK en de KDP.

Na de vrijlating van Shesho op 13 april als gevolg van druk die uitgeoefend werd door de PUK, bediscussieert de HPS nog steeds of ze al dan niet zal toetreden tot de KDR.

Saeb Khar, een Yezidi-onderzoeker rond mensenrechten en het maatschappelijk middenveld, vertelde Al-Monitor dat het primaire bezwaar van de HPS is dat de militie haar naam dan zou moeten veranderen. Aangezien tientallen van haar leden werden gedood tijdens gevechten onder de naam HPS vindt de militie dat deze naam behouden moet worden om de gesneuvelden te eren.

Qasim Shesho's Peshmerga

De derde gewapende macht, geleid door Qasim Shesho, opereert onder toezicht van de Peshmerga-troepen in het gebied rond de tempel Sharaf al-Deen, één van de heiligste plaatsen voor Yezidi, die IS trachtte plat te branden. Qasim Shesho en honderden Yezidi verdedigden onverzettelijk dit heiligdom en ze weigerden het gebied te verlaten na de machtsovername van IS in augustus 2014.

In de recentste ontwikkeling van deze invloedstrijd heeft Barzani, in een verklaring op 3 augustus ter gelegenheid van de eerste herdenking van de invasie van Shengal, aangekondigd dat Shengal een provincie zou worden die verbonden is met de Koerdische regio en dat Shengal niet zou worden overhandigd aan enige andere autoriteit.

Majed Hassan, een onderzoeker aan de universiteit van Bamberg, Duitsland, gespecialiseerd in Yezidi-kwesties, vertelde Al-Monitor dat de verklaring van Barzani het belang aantoont van Shengal in de toekomst van het politieke conflict over de leiding van de Koerdische regio, aangezien er nagenoeg een half miljoen Yezidi in de Koerdische regio verblijven. Dit is een aantrekkingsfactor voor de KDP, die aan populariteit verliest in de Koerdische regio omwille van de concurrentie met andere politieke partijen, zoals de PUK en de Gorran-beweging, alsook de opkomst van islamitische bewegingen in Koerdistan.

Yezidi-activist Hossam Salem vreest dat Shengal de focus van blijvende politieke conflicten zal blijven. "De Yezidi hebben het vertrouwen in alle politieke partijen verloren. De federale regering voorzag niet in onze bescherming toen IS de provincie Nineveh binnenviel, en het bestuur van de provincie Nineveh was ook al jaren niet in staat om de provincie efficiënt en billijk te besturen. De Regionale Regering van Koerdistan is verantwoordelijk voor de terugtrekking van de Peshmerga -troepen en het achterlaten van Shengal. Dit stelde IS in staat voortuitgang te boeken, de stad te bezetten en er onbeschrijfelijke wreedheden te begaan."

Het is niet mogelijk om de toekomst van Shengal te voorspellen totdat de stad bevrijd wordt van IS, de vijand van al deze krachten. Maar in deze voortdurende invloedstrijd, lijkt het verwezenlijken van dit doel nog steeds ver weg.

Saad Salloum is een Iraakse academicus en journalist die gespecialiseerd is in Iraakse minderheden en mensenrechten. Hij leidt het onderzoekdepartement van de faculteit Politieke Wetenschappen aan de Mustansiriya Universiteit in Bagdad en is één van de oprichters van de Iraakse Raad voor Interreligieuze Dialoog. Vertaling Okan Polat.

Zuuraanvallen op Iraanse vrouwen

Mauro Desira

In de afgelopen maanden juli en augustus werden vijf Koerdische vrouwen in Iran slachtoffer van een zuuraanval. In het najaar van 2014 waren er ook al gelijkaardige geweldplegingen in Isfahan en Teheran. Telkens gericht op vrouwen die zich niet zouden kleden conform de strenge religieuze voorschriften van de Islamitische Republiek. Een recent goedgekeurd 'Plan ter Promotie van Deugd en Preventie van Zonde' dreigt dit soort van geweld tegen vrouwen enkel aan te moedigen.

De eerste aanval vond plaats op 14 juli in Bukan, tijdens de Ramadan. Vier vrouwen kregen zuur in het gezicht of op de rug gegooid bij drie afzonderlijke incidenten. Op 12 augustus viel er een vijfde slachtoffer in de stad Baneh. In het najaar van 2014 noteerde de *International Campaign for Human Rights in Iran* 14 gelijkaardige aanvallen in Isfahan, de derde stad van het land. De daders konden bij alle voorvallen makkelijk ontkomen. De autoriteiten negeerden de aanvallen en zetten druk op journalisten die het nieuws toch brachten.

Verschillende mensenrechtenorganisaties en opponenten van het regime in Teheran nemen aan dat de gemotoriseerde bendes van Ansar-e Hezbollah achter de aanvallen zitten. Dit zijn semiofficiële burgerwachten, die het geweld niet schuwen om de publieke zeden en mores te bewaken. Hoewel ze geen officieel mandaat hebben, krijgen de Ansar-e Hezbollah bescherming vanuit hoge, conservatieve kringen rond de Ayathollah, tot de opperste leider zelf.

Ansar-e Hezbollah rekruteert voornamelijk leden van de Basij, de paramilitaire vrijwillige zedenpolitie onder directe controle van de Revolutionaire Garde en de Ayathollah. De Basij zijn berucht om hun hardhandige intimidatie van 'zedendelinquenten', het neerslaan van protesten en tot zelfs moorden.

De zuuraanvallen in Isfahan en Koerdistan zijn niet toevallig. In juni 2014 stelden enkele parlementsleden het zogenaamde "Plan ter Promotie van Deugd en Preventie van Zonde" voor. Dit plan, dat na enkele amendementen en parlementaire zittingen op 22 april werd goedgekeurd door de 'Raad der Hoeders van de Grondwet' – een raad van conservatieve clerici met vetorecht op wetsvoorstellen en presidentskandidaten – voorziet een officieel legaal kader voor de acties van de Basij, en bij uitbreiding Ansar-e-Hezbollah.

Het plan roept alle burgers op om "in het hart en door verbale, schriftelijke en praktische daden" deugd te promoten en zonde te voorkomen. Het plan beschouwt daarenboven bepaalde ruimtes in en rond hospitalen, hotels, appartementen en voertuigen niet als de privésfeer, waardoor fysieke integriteit er ondergeschikt wordt aan de openbare zeden. Verder heeft het plan nadrukkelijk aandacht voor de Hidjab, de verplichte hoofddoek, en de islamitische dresscode.

De Basij-troepen krijgen expliciet de opdracht om dit plan ten uitvoering te brengen. Waarbij ze ook de toelating krijgen om fysiek in te grijpen. Dit geeft vrij spel aan ongecontroleerde milities om vrouwen op straat te arresteren en aan te vallen, wat de onzekerheid en discriminatie van vrouwen in het sowieso al misogyne regime enkel maar vergroot.

Mauro Desira is stafmedewerker van het Koerdisch Instituut

COLOFON

DE KOERDEN

Het tweemaandelijks tijdschrift van het Koerdisch Instituut vzw te Brussel - door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap erkend als beweging in het kader van het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk - biedt een politiek onafhankelijke blik op de huidige situatie van de mensen- en volkerenrechten in het Midden-Oosten, Eurazië en de Kaukasus en tevens op hun geschiedenis
en cultuur.

Bijdragen van derden vertegenwoordigen niet per definitie de visie van de redactie.

Koerdisch Instituut vzw
Bonneelsstraat 16, 1210 Brussel - België
Tel.: 0032/(0)2.230.34.02
Fax.: 0032/(0)2.231.00.97
Bankrek.:
IBAN BE35 8538 5112 7037, BIC: SPAABE22
E-mail: info@kurdishinstitute.be of kib@skynet.be
Website: http://www.kurdishinstitute.be
Facebook.com/kibrussels

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Derwich M. Ferho

EINDREDACTIE
Mauro Desira & Kristel Cuvelier

COVERFOTO
Duizenden wonen de begrafenis bij van 22 burgers die doodgeschoten werden door het Turkse leger in de belegerde Koerdische stad Cîzîr.

INHOUDELIJKE REDACTIE
Derwich M. Ferho

REDACTIECOMITE
Paul Vanden Bavière, Ludo De Brabander, Derwich M. Ferho, Kristel Cuvelier, Mauro Desira, Hugo Van Rompaey, Maxime Nys, Toon Lambrechts, Thomas Steegen, Orhan Kilic, Roel Evens, Geert Kliphuis.

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER
Paul Vanden Bavière, Ludo De Brabander, Nick Hannes, Gerd De Wilde, Okan Polat, Fien De Block, Peter Edel en Pieter Stockmans.

OPMAAK
Koerdisch Instituut vzw & Nevelland Graphics

DRUKKERIJ
Nevelland Graphics cvba-so

OPLAGE
300

JAARABONNEMENT
Voor een gift van minimum € 5 per maand of met een doorlopende opdracht, maak 25 euro (België) over op rekeningnummer:
Bankrek.: IBAN BE35 8538 5112 7037, BIC: SPAABE22
Voor het buitenland: € 35 (Europa), € 45 (buiten Europa) met vermelding 'jaarabonnement De Koerden'.

LOS NUMMER
5 €

Dit blad wordt uitgegeven met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling sociaal-cultureel werk.

INHOUDSOPGAVE

1 **Kobanê, Shengal en Cîzîr**

2 **De machiavellistische politiek van president Erdoğan**

5 **Erdoğan wil met oorlog de macht veroveren**

9 **Koerdische wijken in Turkije nemen de wapens op en roepen hun autonomie uit**

12 **Turkije verstrikt in geweldsspiraal**

14 **Een "Kristalnacht 2015" in Turkije**

16 **Pelgrimstocht naar Ararat**

20 **Damascus probeert zo normaal mogelijk te leven**

23 **Strijd om kinderen in Kobanê: studieboeken worden ingeruild voor wapens**

26 **In de bergen met de PKK**

29 **Interne meningsverschillen omtrent Shengal vertragen het gevecht tegen de Islamitische Staat**

32 **Zuuraanvallen op Iraanse vrouwen**

We gebruiken in ons tijdschrift de volgende onderverdeling:
Bakur of Noord-Koerdistan (Turkije)
Başûr of Zuid-Koerdistan (Irak)
Rojava of West-Koerdistan (Syrië)
Rojhelat of Oost-Koerdistan (Iran)

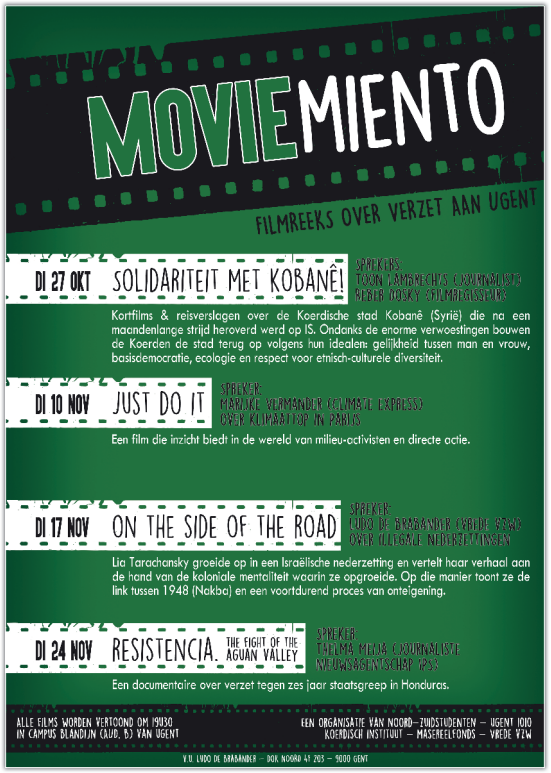

'Solidariteit met Kobanê!' (Moviemiento)

met Toon Lambrechts en Reber Dosky

Dinsdag 27 oktober, 19u - 22u, Universiteit Gent, Blandijnberg, Auditorium B

Filmavond van het Koerdisch Instituut aan de Universiteit van Gent in het kader van **Moviemiento**, een reeks geëngageerde films en documentaires i.s.m. het Masereelfonds, Vrede, UGent1010 en Noord-Zuid Studenten.

'Solidariteit met Kobanê!' brengt kortfilms en reisverslagen over de Koerdische stad Kobanê, in het noorden van Syrië, die na een maandenlange strijd in januari 2015 heroverd werd op de Islamitische Staat. Ondanks de enorme verwoestingen en de terugkerende aanvallen van IS zijn de Koerden en hun bondgenoten vastberaden de stad en de omliggende dorpen terug op te bouwen en dat volgens hun idealen van gelijkheid tussen man en vrouw, basisdemocratie, ecologie en respect voor etnisch-culturele diversiteit.

De Koerdische filmmaker **Reber Dosky** en journalist **Toon Lambrechts** trokken beiden naar Kobanê. Reber Dosky stelt zijn kortfilm voor "The sniper of Kobane". Toon Lambrechts vertelt over de spannende dagen die hij in Kobanê meemaakte, toen de stad nog deels in handen was van IS. Hun getuigenissen worden afgewisseld met kortfilms en een documentaire. Aansluitend is er ruimte voor vragen en debat.

De avond gaat door in auditorium B van de Blandijn, Blandijnberg 2, 9000 Gent.